

CHRISTELIKE ONDERWYS

Die taak en rol van die Christen-onderwyser

Pieter Bisschoff
Rob van der Kooy

CHRISTELIKE ONDERWYS

Die taak en rol van die Christen-onderwyser

Pieter Bisschoff
Rob van der Kooy

Uitgewery: Koers

Dickensonlaan 1208 B, Waverley, Pretoria, 0186

Eerste uitgawe 2018

Uitleg: Janine Smit Editorial Services

Drukkery: Zeroplus Printers

Pieter le Roux Bisschoff

061 813 8272 | pieterlbisschoff@gmail.com

Rob van der Kooy

083 300 3714 | rvdkooy1@gmail.com

ISBN 978-0-620-79662-0

CHRISTELIKE ONDERWYS

Die taak en rol van die Christen-onderwyser

Hierdie boek is Deel 3 in die reeks oor Christelike onderwys.

Die reeks bestaan uit die volgende titels:

Die Skriftuurlike begroning van Christelike onderwys

Fokus op die kind vanuit 'n Bybelse perspektief

Die taak en rol van die Christen-onderwyser

Vakbenadering vir hoër- en laerskoolonderwysers

Die inkleding van die Christelike skool

INHOUDSOPGAWE

INLEIDING	8
<i>Om onderwysers in die praktyk te help</i>	
HOOFSUK 1	10
<i>'n Gelowige onderwyser</i>	
HOOFSUK 2	30
<i>Onderwys is 'n roeping</i>	
HOOFSUK 3	44
<i>Wat onderwysers by Jesus Christus moet leer</i>	
HOOFSUK 4	64
<i>Die onderwyser as onderrigleier</i>	
HOOFSUK 5	78
<i>Die onderwyser as kurrikuleerder</i>	
HOOFSUK 6	96
<i>Die onderwyser as pastor</i>	
HOOFSUK 7	110
<i>'n Christelike onderrigmetodiek</i>	
HOOFSUK 8	124
<i>Die onderwyser se verhouding met ander</i>	
HOOFSUK 9	140
<i>Personeelaangeleenthede</i>	
HOOFSUK 10	160
<i>'n Gedragsorde vir Christen-onderwysers</i>	
<i>Outeurprofiel</i>	178

INLEIDING

Om onderwysers in die praktyk te help

Wêreldwyd is Christelike onderwys onder druk, en tog is daar talle gelowige onderwysers in Suid-Afrika, maar ook in lande reg oor die wêreld, wat leerlinge aan die hand van Bybelse norme en waardes wil onderrig. By sulke onderwysers bestaan die begeerte om hulle roeping ten volle in die onderwysprofessie uit te leef, met alles wat dit impliseer.

Hierdie boek wil sulke onderwysers by openbare sowel as private skole help om opnuut te besin oor wat presies met Christelike onderwys bedoel word en hoe om dit in die praktyk te bring.

Natuurlik kan hierdie boek nie alles oor Christelik gefundeerde onderwys uiteensit nie. Baie ander boeke, enkeles ook in Afrikaans, vertel veel meer oor Christelike onderrig en kan met vrug gelees word. Hierdie boek is een van 'n reeks van vyf boeke om die begroning en praktyk van Christelike onderwys in 'n Suid-Afrikaanse konteks in meer detail uit te werk. Hierdie boek fokus op die rol en taak van 'n onderwyser. Die ander boeke handel oor aspekte soos die kind se kind-wees, die inrigting van 'n skool, die aanbieding van vakke en die begroning van onderrig aan die hand van Bybelse norme. Bydraes van lesers van hierdie boek oor hierdie en ander sake sal waardevol wees vir volgende uitgawes.

Kom ons praat van hierdie boek se vooropgestelde vertrekpunte:

- Christus is ons Leermeester. Hy wil sy kinders onderrig om sy Vader van harte te dien en te gehoorsaam. Dit doen Hy deur sondige mense soos ouers en onderwysers te roep as instrumente in sy hand.
- God maak Homself in die eerste plek deur sy werke en daarna in meer besonderhede deur sy Woord aan die mens bekend. Leerlinge moet daarom leer om nie net God se Hand in die Bybel te sien nie, maar ook in elke vakgebied. Die een kan nie sonder die ander verstaan word nie.
- Gelowige kinders behoort aan die Here, nie aan hulleself, die staat of hulle ouers nie. Die Skrif maak dit duidelik dat persone wat 'n kind van die Here afvallig maak, 'n verskriklike straf sal ontvang.

- 'n Onderwyser tree net soos ouers nie op grond van hulle eie gesag op nie, maar op grond van die mandaat wat God aan hulle verleen. Die werk van onderwysers is dus met gesag beklee, mits dit in gehoorsaamheid aan God geskied.
- Onderrig moet altyd normatief wees. Bybelse norme soos God se ewige krag of sy versorgende Hand moet in die sentrum van alle onderrig staan en moet nie net bestaan uit soetsappige morele sedelessies nie.

Slegs as Christen-onderwysers hulle taak as roeping sien en uitleef kan hulle krities vanuit die Skrif na hulle eie optrede kyk en dienooreenkomstig die leerlinge onderrig. Dan leer hulle aan hulle leerlinge dat God Koning oor alle lewensterreine is. In liefde moet Hy dwarsdeur die mens se hele lewe gehoorsaam en gedien word. Leerlinge wat dit beseef, sal ook hulle naaste dien en respekteer.

Die medewerkers van hierdie boek het baie jare van nadenke en praktiese ervaring, en ook talle publikasies oor Christelike onderwys agter die rug. Dit het gelei tot die oortuiging dat daar 'n noodsaak vir 'n mooi, lekkerlees koffietafelboek is, iets wat veral onderwysers meer sal laat sien en vertel oor Christelike onderwys. Om te laat sien dat Bybels-gefundeerde onderwys nie net moontlik is nie, maar noodsaaklik. En nie slegs in Christelike private skole nie, maar ook in openbare skole.

Dit beteken allermins dat die medewerkers oor klinkklare antwoorde beskik. Hulle is gewone, gebrekkige, sondige mense wat geroepe voel om die rykdom van Bybel-gefundeerde onderrig met ander gelowiges te deel.

Mag ook hierdie boek as instrument in die Hand van die Here 'n bydrae lewer om gelowige onderwysers moed te gee en meer te laat sien van die taak en roeping wat die Here aan hulle gegee het om uit te leef. Om in gehoorsaamheid aan die Here vir God se kinders die regte leiding, vorming en insig te gee in hulle klaskamer en daarbuite. Om die Here, die God van hemel en aarde, ons Vader, en sy Seun, Jesus Christus, te dien en te behaag.

HOOFSTUK

---

1 'n Gelowige onderwyser

Doelwitte

Om 'n onderwyser te wees is geen maklike taak nie. Die Here gee in sy Woord duidelike aanduidings hoe volwassenes sy kinders moet onderrig. Aan hierdie norme moet Christen-onderwysers uitvoering verleen in die beoefening van hulle beroep. Onderwysers wat hulle daarmee besig hou, tree as instrumente in God se diens op om sy kinders tot sy eer op te voed.

Moll

$$1 \times 4 = 4$$

$$2 \times 4 = 8$$

$$3 \times 4 = 12$$

$$4 \times 4 = 16$$

$$4 \times 5 = 20$$

$$4 \times 6 = 24$$

$$4 \times 7 = 28$$

$$\begin{array}{r} 30 \\ \overline{) 90} \\ 90 \\ \hline 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 22 \\ + 22 \\ \hline 44 \end{array}$$

Die onderwyser as lewende kurrikulum

Die meeste volwassenes kan getuig van 'n persoon of persone wat 'n besondere invloed op hulle lewens uitgeoefen het. Een so 'n geval was 'n onderwyser wat onder die leerlinge as oom Sakkie bekend gestaan het. Vir oom Sakkie was sy taak as onderwyser nooit 'n werk nie, maar 'n leefwyse. Nooit sou jy hom 'n negatiewe opmerking oor die beroep, 'n leerling of sy kollegas hoor maak nie. Vir hom was elke leerling belangrik en daarom het hy selfs die hare van seuns uit arm gesinne gratis gesny. Oom Sakkie het altyd ferm, maar met waardigheid opgetree. Hy het nooit baie gepraat nie, maar as hy het, het 'n mens geluister. Jare ná sy afsterwe het talle van sy oudleerlinge nog gereeld vertel van die besondere invloed wat hy op hulle lewens uitgeoefen het.

Soortgelyke verhale van baie ander gelowige onderwysers wat deur hulle optrede 'n beslissende rol in hulle leerlinge se geloofsvorming gespeel het kan seker ook vertel word. In die meeste gevalle is en was sulke onderwysers onbewus van die groot invloed wat hulle op die leerlinge se denke en dade uitoefen of uitgeoefen het. Tog kan die invloed wat 'n onderwyser bewustelik of onbewustelik op sy of haar leerlinge uitoefen 'n besliste rol in 'n leerling se vorming speel. Jesus Christus self dui die belangrikheid van die verhouding tussen 'n onderwyser en sy leerlinge aan deur te sê dat leerlinge soos hulle onderwysers sal word as hulle hulle opleiding voltooi het. Let wel: Hulle sal nie word soos wat hulle in die kurrikulum leer nie, maar hulle sal word soos die persoon wat hulle onderrig het.

Gelowige onderwysers moet besef dat die voorbeeld wat hulle in diens van die Here stel rigtinggewend mag wees. Leerlinge in Graad 1 sal byvoorbeeld alles wat hulle juffrou sê en doen as waar en reg beskou. In sommige gevalle word die juffrou se kleredrag selfs deur dogters nageboots. Dit beteken beslis nie dat slegs onderwysers in die grondslagfase as 'n rolmodel vir hulle leerlinge optree nie. Nie net 'n onderwyser se woorde nie, maar veral ook hulle dade vorm die leerlinge. Die wyse waarop onderwysers met hulle kollegas omgaan, 'n krisis hanteer of leerlinge tereg wys, word dikwels sonder dat hulle dit besef fyn dopgehou, en vorm later weer deel van die leerlinge se eie gedragpatrone. 'n Verkeerde sêding wat 'n onderwyser in 'n oomblik van woede vir 'n leerling toesnou kan jare later nog deur leerlinge in soortgelyke omstandighede gebruik word.

Gelowige onderwysers moet daarom noukeurig let op hulle taalgebruik, kleredrag, werketiek en selfs hoe hulle buite klasverband optree. Hulle moet besef dat hulle lewens in 'n sekere sin 'n lewende boek is waaruit die leerlinge leer wat konsepte soos liefde of toewyding in praktyk beteken. Só help onderwysers aktief meewerk aan die vorming van leerlinge se lewens- en wêreldbeskouing.

*Die Christen-
onderwyser
tree as beeld-
draer van die
Here vir sy
leerlinge op.*

God gebruik onderwysers as medewerkers in sy diens

Op verskeie plekke in die Skrif word ouers en ander volwassenes opgeroep om die volgende geslag in die weë van die Here te onderrig. Dit is nodig aangesien die kinders se vertroue op die Here sal toeneem namate hulle al meer van die Here se woorde en werke leer ken. 'n Leerling wat byvoorbeeld in Geskiedenis leer dat God se wil in alles geskied kan in die vertroue leef dat God alle dinge wat met hom of haar gebeur ten goede sal laat meewerk. Hierdie geloofsgroei word nie deur die onderwyser se mooi woorde of ooredingsvermoë bewerk nie, maar deur God self. Daarom mag 'n onderwyser nooit angstig raak as 'n leerling nie in die geloof groei nie. Die onderwyser ontvang slegs die taak om te verkondig. Dit is die Here self wat die geloof gee, wanneer en soos Hy wil.

Die Christen-onderwyser tree as beelddraer van die Here vir sy leerlinge op. Deur sy of haar optrede moet die onderwyser God se liefde, genade en reg prakties vir die leerlinge laat vergestalt. Daarom mag gelowige onderwysers hulleself nooit vervies vir moeilike of ongeskikte leerlinge nie. Net so verkeerd is dit om bewustelik jou oë weg te draai vir iets wat verkeerd is of om 'n probleemgeval na 'n kollega aan te stuur. Al is dit moeilik moet 'n gelowige onderwyser die Here se reg aan hulle leerlinge bly bedien. Dit mag nie anders nie, aangesien God self aan die onderwyser die bevoegdheid daartoe verleen. Hulle gesag is nie geleë in die pos wat hulle beklee of die beheerliggaam wat hulle aangestel het nie, maar in die Here wat hulle geroep het vir hulle taak. Die onderwyser wat dit besef hou goeie moed, selfs al is die omstandighede hoe moeilik.

3 Na Mg

4 K Ca Sc Mn Fe

5 Rb Sr Y Zr Nb Mo Tc Ru Rh Pd Ag Cd In Sn Sb Te I Xe

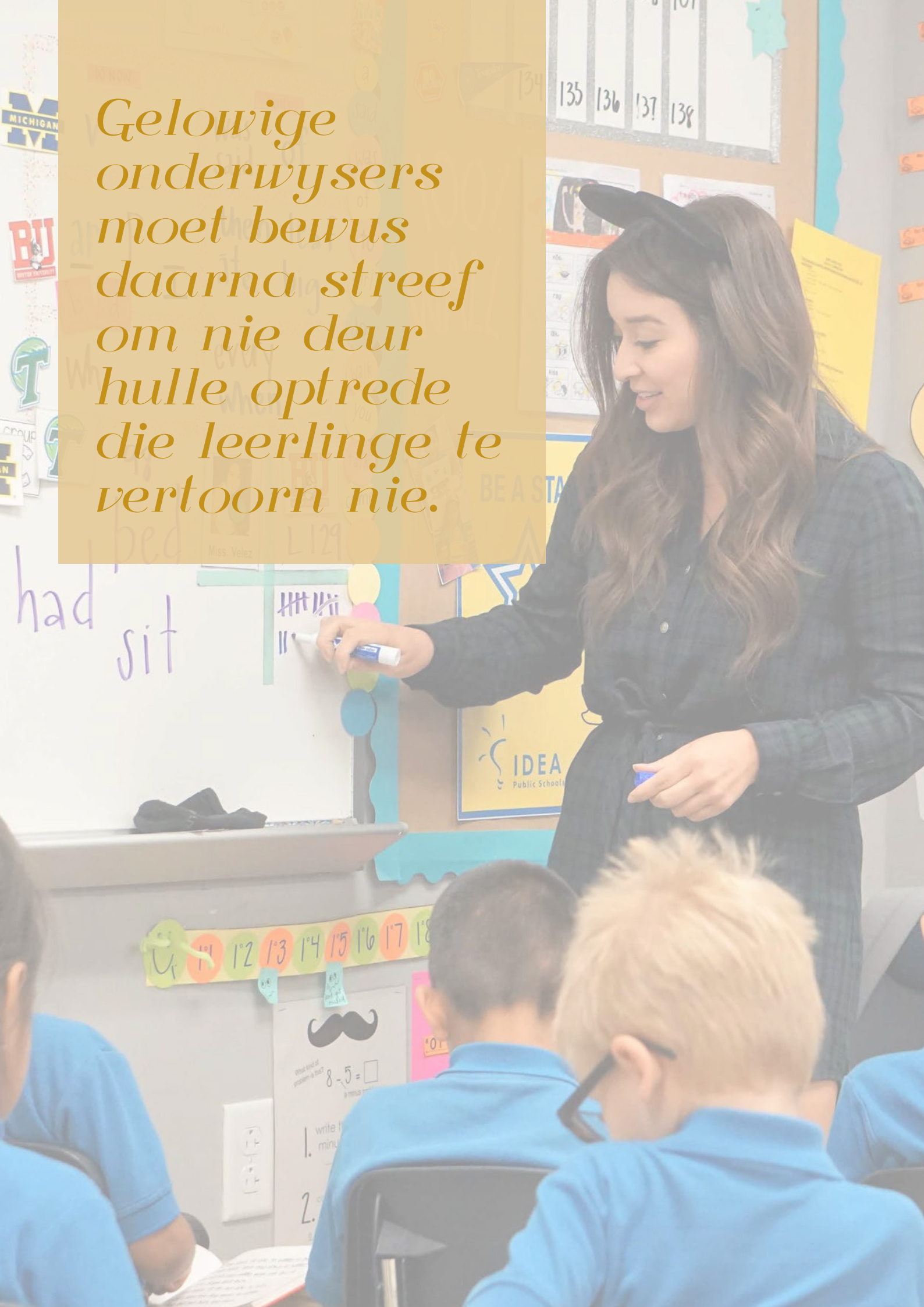
6 Cs Ba Hf Ta W Re Os Ir Pt Au Hg Tl Pb Bi Po At Rn

7 Fr Ra Ac Th Pa U Np Pu Am Cm Bk Cf Fm Md No Lr

U-CROSE
2O11
crose
mild

Net soos die apostel Paulus na homself as 'n werktuig in die hande van die Here verwys, is gelowige onderwysers ook werktuie in hulle hemelse Vader se hande. As medewerkers in sy diens moet elke gelowige onderwyser sy wil uitvoer. Nooit gee Hy sy gesag as Leermeester af of dra dit oor aan 'n ander persoon of persone nie. Hy is die Een wat bly onderrig, al gebruik Hy vir die doel ouers en onderwysers in sy diens. Hierdie is 'n groot en heerlike taak, maar tegelykertyd ook 'n uiters verantwoordelike opdrag. Geen onderwyser mag sy leerlinge mislei deur aan hulle te vertel dat geloof niks met 'n vakgebied te doen het nie. Wie dit doen, besef nie dat hy of sy eendag daarvoor verantwoording sal moet doen nie. God se koningskap is immers nie net beperk tot die kerk of binnekamer nie. Hy is ook die Koning van Wiskunde, Taalkunde, Lewensoriëntering, Tegnologie, Geografie, ensovoorts.

Gelowige onderwysers moet bewus daarna streef om nie deur hulle optrede die leerlinge te vertoorn nie.

Onderwysers het ook tekorte en gebreke

Die besondere gesagsposisie waarin die Here 'n onderwyser plaas beteken beslis nie dat 'n onderwyser geen tekorte en gebreke het nie. Die sondige aard van onderwysers sal meebring dat hulle ook foute in hulle beroepslewe begaan. Dit mag selfs gebeur dat onderwysers leerlinge valslik van oortredings beskuldig of leerlinge verkeerdelik straf. In sulke gevalle is dit belangrik dat onderwysers nie net hulle foute moet kan erken nie, maar ook, waar nodig, om verskoning vra. Daar is min dinge wat 'n leerling meer ontstel as 'n onderwyser wat weier om te erken dat hy of sy 'n fout begaan het. Stel eerder aan jou leerlinge 'n mooi voorbeeld van hoe 'n persoon onvoorwaardelik en opreg vir sy verkeerde denke of dade om verskoning vra.

Gelowige onderwysers moet wel bewustelik daarna streef om nie deur hulle eie optrede die leerlinge te vertoorn nie. Dit kan maklik gebeur dat sommige onderwysers hulle aan die volgende optrede skuldig maak:

- Hulle tree meerderwaardig op deur voor te gee dat hulle altyd alles weet. Geen kollega of leerling kan hulle tereg wys of iets nuuts leer nie.
- Hulle tree inkonsekwent op. Gedrag wat vandag toelaatbaar is, soos om gedurende 'n les te eet, is môre onaanvaarbaar en strafwaardig.
- Hulle koester onbillike verwagtinge van hulle leerlinge of tree onnodig streng op. Die hoeveelheid huiswerk wat leerlinge byvoorbeeld oor naweke ontvang, is onredelik.
- Hulle verwag dinge van leerders wat hulle self nie nakom nie. Hulle laat byvoorbeeld nie selfone in die klas toe nie, maar hulle is self met hulle selfone besig.
- Hulle deel onbillike of onregverdigde strawwe uit. 'n Leerling wat onskuldig is en tog gestraf word, sal dit nie gou vergeet nie.

In sulke gevalle trek 'n onderwyser nie die leerlinge deur sy of haar gedrag na Christus toe nie, maar stoot hy of sy hulle eerder van Hom af weg.

Onderwysers wat hulle eie gebrokenheid besef het ook begrip vir ander persone se tekortkominge. Hulle verstaan as 'n kollega soms nalaat om 'n belangrike taak betyds af te handel of as 'n leerling 'n fout begaan. Dit beteken beslis nie dat jy dit wat verkeerd is maar moet oorsien of gelate moet aanvaar nie, maar wel dat jy met die nodige begrip en empatie teenoor ander persone moet optree. Die apostel Paulus wys die inwoners van Efese daarop dat hulle mekaar in liefde moet verdra as die een die ander op een of ander wyse te na kom. Dieselfde gesindheid moet ook uit 'n onderwyser se denke en dade blyk.

*Gelowige
onderwysers
moet moeite doen
om hulleself te
vergewis van wat
God in sy Woord
en werke openbaar.*

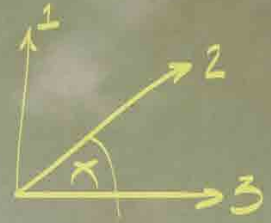
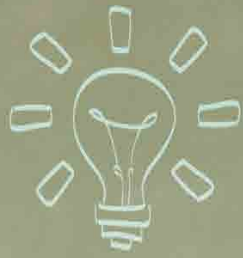

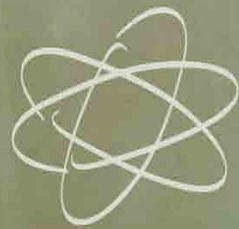
Om 'n onderwyser te wees

Dit is 'n geweldige verantwoordelikheid om 'n onderwyser te wees. Om te dink dat die almagtige God gewone mense in sy diens gebruik om sy kinders te onderrig. In gehoorsaamheid aan Jesus Christus moet elke gelowige onderwyser die leerlinge leer om alles wat God in sy Woord beveel te onderhou. Hierdie opdrag omvat veel meer as net Jesus Christus se verlossingsdade aan die kruis. Ten diepste gaan dit oor God se ewige koningskap op alle lewensterreine, ook die onderwys met al sy verskillende fasette. Om hierdie taak sinvol te kan uitvoer, moet gelowige onderwysers moeite doen om hulleself te vergewis van wat God in sy Woord, maar ook in sy werke, openbaar. Daarom is gereelde Bybelstudie en 'n deeglike begroning van hulle vakgebied vir gelowige onderwysers van uiterste belang. (Meer hieroor in Deel 4 van hierdie reeks wat handel oor 'n Bybelse begroning van elke vakgebied.)

Vir gelowige onderwysers wat wel God se almag erken en dit ook in hulle beroep uitleef is daar 'n mooi en ryk belofte. Hulle sal groot genoem word in die koninkryk van die hemele. Hulle werk nie uit hulle eie krag of vermoë nie, maar in biddende afhanklikheid van die Here. Daarom kan en mag hulle net soos Moses vra dat die Here nie sy heerlikheid van hulle leerlinge sal laat wyk nie, maar eerder die werk van hulle hande sal bevestig. Vir sulke onderwysers vorm hulle dagtaak deel van die praktiese uitleef van hulle geloof op alle lewensterreine. Dit bied nie net vreugde en vrede nie, maar gee ook ware sin aan die lewe.

$$2 + 2 = 4$$

a^2

Daarteenoor waarsku Jesus Christus dat diegene wat God se gebooië breek en die mense só leer, die minste in die koninkryk van die hemele genoem sal word. Persone wat hulle daaraan skuldig maak sal eendag daarvoor rekenskap moet gee. Dit geld in besonder vir ouers of onderwysers wat kinders van die Here afvallig maak. Jesus Christus leer dat dit vir hulle beter sal wees om met 'n meulsteen om hulle nek in die dieptes van die see weg te sink. Gelowige onderwysers moet daarom mooi besin hoe hulle die gawes en talente wat hulle van die Here ontvang tot sy eer kan en moet aanwend. Of dit nou 'n les is wat jy aanbied of die koor wat jy afrig, alles moet van God se eer en glorie getuig.

Aktiwiteit

Die skrywer van die Hebreërbrief wys sy lesers daarop dat dit belangrik is om hulle voorgangers te gedenk. Kan jy aan een of meer van jou onderwysers dink wat 'n besondere invloed op hulle leerlinge uitgeoefen het?

1. Wat het die onderwyser gedoen wat hom of haar van ander onderwysers onderskei het?
2. Watter lesse het jy by die persoon geleer wat jy in die uitoefening van jou beroep graag sal wil toepas?

Onderwysers is soms onbewus van die rol wat hulle in 'n leerling se vorming speel. Jesus Christus self het daarop gedui dat leerlinge soos hulle onderwysers sal word. Op verskeie plekke in die Skrif word ouers en ander volwassenes opgeroep om die volgende geslag in die weë van die Here te onderrig. Gelowige onderwysers werk dus nie uit eie krag of vermoënie, maar in biddende afhanklikheid van die Here.

HOOFSTUK

---

2 Onderwys is 'n roeping

Doelwitte

Onderwysers wat hulle taak as roeping sien en uitleef werk nie primêr vir 'n salaris of vir die erkenning van mense nie, maar tot eer van God. Dit bied ware beroepsbevrediging, aangesien hulle dit doen waarvoor Hy hulle geroep het. Dit is noodsaaklik dat elke onderwyser opnuut moet besin oor wat roeping is en hoe hulle hulle roeping in praktyk moet uitleef.

Arbei in diens van die Here

Wat is die verskil tussen 'n gewone en 'n sogenaamde “meester-onderwyser”? Wat maak hierdie sogenaamde “meester-onderwysers” uniek? Is dit hulle besondere vakkennis? Hulle professionele voorkoms? Of dalk hulle goeie menseverhoudings? Hoewel al hierdie aspekte wel 'n rol speel, is daar tog iets meer wat hulle van ander onderwysers onderskei. Dit gaan oor meer as dit wat net met die blote oog waargeneem kan word. Ten diepste gaan dit oor die regte hartsingesteldheid wat sulke onderwysers se denke en dade rig. Vir gelowige onderwysers word hulle ingesteldheid gerig deur die Here wat hulle roep om in sy diens te arbei. Daarom moet alle Christen-onderwysers “meester-onderwysers” in hulle eie reg wees.

Onderwysers met die regte hartsingesteldheid beskik in die reël oor die volgende drie eienskappe:

- Hulle het 'n besondere passie vir hulle beroep.
- Hulle openbaar hulle liefde vir hulle vakgebied.
- Hulle is lief vir die leerlinge wat hulle onderrig.

Mens kan in sulke onderwysers se oë sien dat onderwys vir hulle 'n leefwyse is en dat hulle elke oomblik daarvan terdeë geniet. Die passie en entoesiasme waarmee hulle hulle taak verrig is aansteeklik. Indien jy nie self lief is vir die Here en sy Woord nie, en nie self verwonderd staan oor wat God in jou vakgebied openbaar nie, moet jy nie dink dat jou leerlinge daarvoor opgewonde sal raak nie. Die leerlinge kan immers in jou optrede sien hoe jy daarvoor dink en voel. Die onderwyser wat dit insien, besef hoe 'n groot en verantwoordelike taak dit is as die Here jou roep om 'n onderwyser te wees. Lei jy deur jou optrede jou leerlinge daartoe om die Here in jou vakgebied te leer ken en Hom van harte lief te hê, of leer jy jou leerlinge dat jou vakgebied niks met God en sy Woord te make het nie?

Wat dit beteken om deur die Here geroep te word

Die Skrif maak dit op verskeie plekke duidelik dat elke gelowige geroep word om die Here met sy hele liggaam, siel, verstand en al sy of haar kragte lief te hê en om Hom van harte te dien. Alle aspekte van die gelowige se lewe moet onder Jesus Christus se koningskap gestel word. Ongelukkig is daar baie Christene wat van die oortuiging is dat geloof 'n private aangeleentheid is wat net in die kerk of by die huis tuishoort. Sulke denke verskraal Jesus Christus tot 'n God wat net sondaars van sonde verlos. Hulle vergeet dat God die Vader aan Hom alle mag in die hemel en op aarde gegee het. Jesus Christus is koning oor alle dinge, ook oor die onderwys, of die wêreld dit nou wil erken of nie.

Vir gelowige onderwysers is hierdie wete ingrypend van aard. Hulle besef dat hulle deur 'n hoër gesag tot diens geroep word. Waar die opvoeding van kinders ter sprake is, laat God geen ruimte vir die mens om self te besluit wat en hoe daar onderrig moet word nie. Ongehoorsaamheid aan God se eise en bevels is letterlik lewensgevaarlik. Daar kan dus nooit sprake wees van iets soos neutrale onderwys waar leerlinge niks van God se woorde en daedeleer ken in die onderrig wat hulle ontvang nie. Onderwysers wat hulle leerlinge so onderrig mislei hulle deur hulle nie daarop te wys dat God nie net alle dinge geskape het nie, maar steeds daarvoor bly regeer.

'n Onderwyser wat sy of haar taak as roeping sien en ervaar, hoef nie 'n Bybelversie of morele sedelessie aan elke les wat hy of sy aanbied toe te voeg nie. In die meeste gevalle is so iets kontraproduktief en kraak dit eerder die gesag van God se Woord af. Christelike onderrig is eerder normatief. Leer die leerlinge om die norme wat God deur sy skepping (in alle vakgebiede) openbaar, raak te sien en hulle lewens daarvolgens in te rig. Dan leer die leerlinge in die Ekonomiese Wetenskapsklas dat dit God is wat versorg, en besef hulle dat jy daarom nie jou naaste mag uitbuit deur byvoorbeeld 'n onbillike wins op jou produkte of dienste te hef nie.

*Gelowige
onderwysers
moet bid
dat die
Here hulle
waardig
mag ag
om hulle
roeping uit
te leef.*

Waartoe onderwysers geroep word

In Psalm 78 maak Asaf duidelik waartoe persone geroep word wat kinders onderrig. Die roemryke daade van die Here, sy mag en die wonders wat Hy gedoen het, mag nie verswyg word nie, maar moet aan die volgende geslag verkondig word. Hierdie roemryke daade, krag en wonders van die Here verwys nie net na die verhale wat in die Bybel opgeteken is nie. Die apostel Paulus skryf in sy brief aan die gemeente in Rome dat God se ewige krag duidelik sigbaar en verstaanbaar is as ons na die dinge rondom ons kyk. Die taal wat ons praat, die wiskundige berekeninge wat ons doen of die tegnologie wat ons gebruik, sê alles iets van God se wese en almag. Hierdie boodskap moet, net soos die Skrifwaarhede, aan die volgende geslag verkondig word.

Hierdie taak kan beslis nie in 'n japtrap afgehandel word nie. Daarom leer die Skrif dat dit inspanning verg. Salomo skryf in sy Spreukeboek dat kinders in die weg van die Here geoefen moet word. Om te oefen impliseer toewyding en 'n herhalende optrede. 'n Toevallige opmerking hier en daar is nie genoeg nie. Soos 'n afrigter noukeurig 'n oefenprogram vir sy atlete uitwerk, moet onderwysers ook hulle leerlinge berekend in die weg van die Here onderrig. 'n Gelowige onderwyser doen daarom moeite om na te lees en te oordink watter norme die Here oor onderrig openbaar en hoe hy of sy dit in praktyk kan uitleef.

Dit is beslis nie maklik nie. Roeping bevat altyd 'n element wat bo jou eie vermoë gaan. Daarom kan geen onderwyser sy taak uit eie krag of met sy eie wysheid en insig vermag nie. Gelowige onderwysers moet, in navolging van die apostel Paulus, ook bid dat die Here hulle waardig mag ag om hulle roeping uit te leef. Bid ook om krag en wysheid as leerlinge (en selfs hulle ouers) moeilik, uitdagend of selfs onbeskof teenoor jou optree. Dit is in sulke tye wat jou roepingsbesef jou staande hou. Dan berei jy weer deeglik vir môre se les voor of hanteer jy 'n moeilike leerling met die nodige agting, want jy weet dit is wat God van jou verwag. Die Here se roeping – nie jou omstandighede nie – bepaal jou optrede. Hierdie wete bied ware genoegdoening vir gelowige onderwysers.

PSALM 23
A Psalm of David

The Lord is my shepherd,
I shall not want.
He maketh me to lie down in
green pastures: he leadeth me
side the still waters.

1 My soul shall say unto the Lord,
The Lord is my shepherd,
I shall not want.

2 He maketh me to lie down in green pastures: he leadeth me side the still waters.

3 He keepeth my soul from the snare of the fowler, and from the noisome hunter.

4 My soul shall say unto the Lord, The Lord is my shepherd, I shall not want.

5 He hath caused my soul to rest in green pastures: he hath led me beside the still waters.

6 He hath refreshed my soul, and hath revived me: for he hath not suffered my soul to be moved.

7 He hath caused me to be fruitful in a pleasant pasture: he hath led me in straight paths because of his goodness.

8 Whom though I should walk through the valley of the shadow of death, I will fear no evil: for thou art with me, O Lord. Thou art my staff, and my sword.

9 Thou hast prepared a table before me in the presence of mine enemies: thou hast enlarged my borders as an open field.

10 My soul shall say unto the Lord, The Lord is my shepherd, I shall not want.

11 He hath caused me to hear the voice of his goodness, and he hath brought me into the haven of peace.

THE LORD IS MY SHEPHERD
A Psalm of David

1 I shall not want.
2 He maketh me to lie down in green pastures:
he leadeth me side the still waters.

Handwritten notes in blue ink: *the Lord is my shepherd, I shall not want.*

Pasop vir slaggate

Daar kan net waarlik sprake van roeping wees as dit in gehoorsaamheid aan God geskied. Anders is dit slegs 'n begeerte wat maklik tot allerlei uitwasse aanleiding kan gee. Ongelukkig kom van hierdie uitwasse ook gereeld in die onderwys voor. Dink maar net aan die skoolhoof wat sy eie ideale vir die skool eerder as die Here se wil voorhou, of die afrigter wat vir 'n seun sê dat hy die Here se wil minag as hy nie sy talente wil gebruik om rugby te speel nie. In albei hierdie gevalle gaan dit in die reël nie oor die eer van die Here nie, maar eerder oor die wil van die individu.

Om te verseker dat jy as onderwyser nie in hierdie slaggat trap nie, is die volgende twee aspekte van belang:

- Elke gelowige moet moeite doen om die Here se wil te leer ken. Gereelde Bybelstudie, huisgodsdien, erediensbywoning en persoonlike gebed is noodsaaklik. So leer jy wat God se wil is en weet jy waartoe Hy jou roep. Al staan daar nêrens direk in die Bybel geskryf dat jy 'n onderwyser moet word nie, gee Hy wel duidelike voorskrifte van hoe onderwysers moet optree. Van hierdie voorskrifte moet elke persoon wat geroepe voel om 'n onderwyser te word deeglik kennis neem.
- Roeping veronderstel altyd 'n aktiewe handeling of optrede, nie 'n passiewe houding nie. 'n Mens moet tot aksie oorgaan. Die Here kon as Hy wou ander middele gebruik het om sy kinders te onderrig, maar Hy roep gewoon sondige mense vol gebreke en tekorte om dit te doen. Aan hierdie roeping moet elke onderwyser aktief uiting gee. Leer, bemoedig, vermaan en, indien nodig, tug die leerlinge in jou klas. Onderwysers wat dit doen, tree roepingsgedrewe op.

Roeping in praktyk

Onderwysers wat hulle taak as roeping sien en uiteef, vra hulleself gedurig af waarmee God wil hê hulle hulleself moet besig hou. As God wil hê dat jy in die klas besig moet wees om te onderrig, mag jy nie buite op die terrein besig wees om die atletiekbaan se lyne te merk nie. Net so mag jy nie in werkholisme verval as God van jou verwag om ook tyd saam met jou gesin deur te bring nie. Dit is belangrik dat onderwysers moet beseef dat hulle nie net 'n roeping om te onderrig ontvang nie. Hulle word ook deur die Here geroep om 'n goeie huweliksmaat vir hulle man of vrou, 'n liefdevolle ouer vir hulle kinders en 'n aktiewe lidmaat van die gemeente van Christus te wees.

Die werkdruk waaronder onderwysers vandag verkeer veroorsaak dikwels dat hulle nie genoeg stilstaan om te besin waarmee hulle besig moet wees nie. Dit kan maklik gebeur dat jy jou met goeie dinge kan besig hou terwyl jy nie veronderstel is om daarmee besig te wees nie. Afrigters wat ure en ure aan die afrigting van hulle spanne bestee maak hulleself dikwels hieraan skuldig. Sulke persone moet nie dink hulle is besig om in gehoorsaamheid hulle roeping uit te leef nie, want hulle is nie. Maak daarom eerder gereeld tyd om te besin oor waarmee God wil hê jy moet besig wees en op watter wyse jy die taak moet verrig. Dan leef jy jou roeping uit deur met die regte ding op die regte manier op die regte tyd besig te wees.

Onderwysers wat biddend hulle roeping uiteef, tree altyd met gesag op. Hulle mandaat om op 'n sekere wyse te handel is nie in hulleself of die gesagstruktuur van die skool gesetel nie, maar in die Here wat hulle geroep het om die taak uit te voer. Dit beteken nie dat ander kollegas, ouers of leerlinge dit noodwendig so sal erken of aanvaar nie, maar dit bied wel sekerheid en standvastigheid vir gelowige onderwysers. Al gaan dinge hoe moeilik hou hulle steeds moed, want hulle weet dat hulle as sy werktuie sy opdragte moet uitvoer. Alleen hierdie wete gee ware werkstevredenheid.

Aktiwiteit

Dink krities na oor jou roeping as onderwyser. Waarop kan jy moontlik verbeter?

- Doen jy genoeg moeite om God se wil te leer ken?
- Wat bepaal jou optrede in praktyk?
- Waarmee hou jy jousef besig waarmee jy nie besig behoort te wees nie?
- Beleef jy dat Christus jou as werktuig in sy koninkryk gebruik?

*Gelowige onderwysers
se ingesteldheid
word gerig deur die
Here wat hulle roep
om in sy diens te
arbei. Dit is hierdie
hartsingesteldheid wat
sulke onderwysers se
denke en dade rig. 'n
Onderwyser wat sy of
haar taak as roeping
sien en uitleef, moet die
leerlinge leer om die
norme wat God deur
sy skepping (in alle
vakgebiede) openbaar
te sien en hulle lewens
daarvolgens in te rig.*

HOOFSTUK

---

3 Wat onderwysers by Jesus Christus moet leer

Doelwitte

Die Bybel openbaar dat Jesus Christus ons enigste Profeet en hoogste Leermeester is. Hy wil sy kinders onderrig. Vir dié doel gebruik die Here gewone mense soos ouers en onderwysers as werktuie in sy hand. Daarom moet gelowige onderwysers hulleself nie net vergewis van wat die Here onderrig nie, maar ook van die wyse waarop Hy onderrig.

Jesus Christus as Leermeester

Die Evangelie van Johannes maak dit duidelik dat Jesus Christus, die Woord van God, nie net van die begin af by God was nie, maar self ook God is. Alle dinge het deur Hom ontstaan, en sonder Hom het geen ding ontstaan nie. As Woord van God maak Jesus Christus die wil van sy Vader op twee wyses aan ons bekend. Eerstens deur sy Vader se skeppingswerke en later in meer besonderhede deur die neergeskrewe Woord (die Bybel) self. Vir die Christen is God nie 'n ver en onbekende God nie. Hy is ons Vader wat sy Seun (die Woord) mens laat word het om vir ons sondes aan die kruis te kom sterf. Deur sy woorde en werke kom leer Hy ons om God met ons hele hart, siel en verstand te dien.

Die boodskap wat Jesus Christus verkondig moet elke Christen-onderwyser steeds uitdra. Dit vorm die kern van elke onderwyser se taak. In die bestudering van alles wat God gemaak het, of dit nou die taal is wat jy praat of die wiskundige wetmatighede wat jy ondersoek, bly die kernvraag: Hoe leer jy jou leerlinge om die Here nie net met hulle hart en siel nie, maar ook met hulle verstand, lief te hê en Hom te dien? Dan kyk jy dieper as net na die reaksie wat plaasvind wanneer jy twee stowwe in die Chemieklas met mekaar meng. Agter dit alles sien jy die Hand van die Here raak. In Christus kry die werklikheid 'n nuwe betekenis. 'n Gelowige Wiskunde-onderwyser wat God se orde raaksien in die begrip "tyd", sal daarom nie anders kan as om ook hierdie wonder per geleentheid aan sy of haar leerlinge uit te wys nie.

Die geloofsbril waardeur die gelowige onderwyser na die werklikheid kyk, help om die kern van dit wat hy of sy moet onderrig, te verstaan. Dit is die gevolgtrekking waartoe die Spreukedigter kom as hy skryf: "Die beginsel van die wysheid is die vrees van die Here, en kennis van die Heilige is verstand". Slegs in God se lig sien ons die lig en kan ons dus dinge reg verstaan. Daar kan net sprake van ware wysheid en insig wees as die kennis wat jy het jou die grootheid van die almagtige God laat raaksien. Die onderwyser met eie idees en oogmerke, of die waarde van leerinhoud, staan dan nie meer voorop nie, maar wel God soos Hy Homself in alle aspekte van die skepping wil bekend maak.

*Jesus se
gedrag getuig
van 'n diepe
begrip van die
situasie van
elke persoon
met wie Hy
omgaan.*

Jesus Christus se metode van onderrig

Jesus Christus bied die perfekte voorbeeld aan onderwysers van hoe 'n mens moet onderrig. Die wyse waarop Hy byvoorbeeld sy dissipels en ander persone onderrig, getuig van 'n diepe begrip van die situasie van elke persoon waarmee Hy omgaan.

- Jesus praat nie net met die belangrike mense in die samelewing soos die Fariseërs nie, maar ook met die randfigure in die gemeenskap. Nooit was iemand te belangrik, te gering of te sondig vir Jesus om nie mee bemoeienis te maak nie. Hy maak intendeel juis moeite met diegene wat deur die samelewing uitgestoot en verwerp word. Hierin moet gelowige onderwysers Hom navolg. Dit mag nie gebeur dat onderwysers meer aandag aan die sportsterre of toppresterders in hulle klasse gee terwyl hulle die leerlinge wat minder talente ontvang het, afskeep nie. Vir wie stuur jy as onderwyser om gou 'n boodskap aan jou kollegas te gaan oordra? Is dit altyd dieselfde een of twee leerlinge of kry elke leerling 'n billike kans om sulke take te verrig?
- Jesus hanteer alle persone ooreenkomstig met hulle kundigheid en vermoëns. Met die Fariseërs wat in die Skrif onderlê is, is Hy skerp en op die man af. Onkundige persone soos die Samaritaanse vrou by die put behandel Hy weer met baie empatie en deernis. Dieselfde gesindheid moet ook in elke onderwyser leef. Aan begaafde leerlinge mag hoë eise gestel word, terwyl minder begaafde leerlinge weer met meer empatie behandel moet word. Agt uit tien is nie noodwendig goed en vier uit tien sleg vir 'n spellingtoets nie. 'n Intelligente leerling wat min geleer het, maar tog goed presteer, behoort berispe te word, terwyl 'n minder intelligente leerling wat wel hard geleer het, lof moet ontvang, al het hy of sy nie so goed presteer nie.

- Tydens Jesus se bediening op aarde werk Hy in die reël met sy dissipels in groepverband. Wanneer die situasie dit vereis, maak Hy persoonlike bemoëienis met die individu wat dit benodig. Net soos Jesus persoonlike bemoëienis met Petrus maak nadat dié Hom verloën het, moet gelowige onderwysers ook moeite doen om te verseker dat geen leerling sonder rede agterraak of uitval nie. Dit kan net gebeur as onderwysers 'n sensitiwiteit vir al die leerlinge in hulle klas ontwikkel. Dan weet die onderwyser as 'n leerling emosionele, maatskaplike of selfs sosiale uitdagings ondervind wat sy akademiese vordering negatief beïnvloed.

Jesus se metode van onderrig pas aan by wat Hy wil onderrig

Die leerinhoud wat Jesus wil onderrig, het ook 'n direkte invloed op die onderrigmetode wat Hy gebruik om sy volgelinge mee te onderrig.

- Jesus Christus verduidelik 'n moeilike konsep, soos sy wederkoms byvoorbeeld, aan sy dissipels deur aan hulle 'n gelykenis te vertel. Aangesien hulle goed vertrou is met die verloop van 'n bruilof kom hulle tot die besef dat hulle net soos die vyf wyse maagde ook goed voorbereid moet wees vir sy wederkoms. So kan 'n onderwyser ook moeilike konsepte soos die ekonomie met 'n gesin se begroting vergelyk. Die leerlinge leer dan nie net hoe 'n land se ekonomie werk nie, maar hulle kan ook beter verstaan wat dit beteken om as rentmeester op te tree.
- By 'n ander geleentheid kry Jesus weer die skare se aandag deur aan hulle verhale te vertel. Die verhaal van die verlore seun is 'n mooi voorbeeld van so 'n verhaal waardeur Hy sekere waarhede by die toehoorders tuisbring. Onderwysers kan ook met groot vrug van hierdie metode gebruik maak om sekere waarhede by hulle leerlinge tuis te bring. Verhale wat handel oor die geloofmoed waarmee leerlinge se voorgeslagte in die verlede opgetree het, kan byvoorbeeld help om leerlinge te inspireer om ook voluit uit die geloof te leef.

*Christen-
onderwysers
moet deeglik
besin oor
watter metode
die beste
is om die
leerinhoud
oor te dra.*

- In die bergrede onderrig Jesus weer sy volgelinge op 'n formele wyse om hulle te leer hoe om tot hulle Vader in die hemel te bid. Natuurlik is daar ook baie kennis en vaardighede wat Christen-onderwysers formeel aan hulle leerlinge moet onderrig. Elke leerling wat oor die vermoë beskik, behoort reeds van jongs af te leer lees, skryf en reken sodat hulle hulle roeping na behore in die samelewing kan ultiëf.
- In sekere gevalle gebruik Jesus ook 'n teken soos 'n muntstuk of 'n element in die natuur om sy boodskap te verduidelik. Die nagmaal is 'n mooi voorbeeld van so 'n sigbare teken wat heenwys na Jesus Christus se volkome betaling vir ons sondes aan die kruis. Baie skole se skoolwapen of -leuse wys op 'n soortgelyke wyse na die Christelike begronding van die skool. Indien dit wel die geval is, moet Christen-onderwysers moeite doen om dit wat die teken versinnebeeld met hulle leerlinge te bespreek.

Nie alle leerinhoude leen hulleself ewe goed tot 'n sekere metode van onderrig nie. In Geskiedenis kan die wondere van die Here byvoorbeeld beter deur 'n verhaal geïllustreer word as wat die geval met God se natuurwette in Natuurwetenskappe is. Elke Christen-onderwyser moet daarom deeglik gaan besin oor watter metode homself die beste daartoe verleen om die leerinhoud oor te dra.

Jesus Christus betrek sy toehoorders by sy onderrig

Die onderrig wat Jesus aan sy volgelinge gee is dikwels interaktief.

Deur sy aanhoorders by die onderrig te betrek bied Hy aan hulle die geleentheid om hulle verkeerde siening te korrigeer en aspekte wat hulle nog nie mooi verstaan nie, uit te klaar.

- Voor sy kruisiging kom Petrus, Jakobus, Johannes en Andreas elkeen afsonderlik met Jesus praat oor wat voorlê. Hy luister na wat hulle pla en beantwoord daarna al hulle kwelvrae in diepte. Die druk om 'n sillabus deur te werk of om sekere administratiewe take af te handel kan maklik veroorsaak dat onderwysers nie meer tyd vind om ook so met hulle leerlinge te gesels nie. As dit gebeur, ontnem onderwysers hulleself van 'n gulde geleentheid om die leerlinge se denke te vorm. Beplan daarom eerder jou lesse so dat daar voldoende tyd vir gesprekvoering met jou leerlinge is.
- By ander geleenthede lei Jesus deur gerigte vrae sy dissipels daartoe om tot sekere insigte te kom. In die evangelies van Matteus en Markus lees ons hoe Jesus eers aan sy dissipels vra wie die mense sê Hy is en vra Hy later aan hulle wie hulle dink Hy is. Daardeur bring Hy hulle by die punt om te besef dat Hy die Christus, die Seun van die Lewende God is. Christen-onderwysers kan ook hulle leerlinge deur gerigte vrae help om al meer van God se Hand in hulle vakgebiede raak te sien. In Lewenswetenskappe kan onderwysers byvoorbeeld hulle leerlinge vra om te verduidelik watter dinge sin aan die lewe gee. In 'n vak soos Kuns en Kultuur, kan leerlinge weer gevra word om tussen goeie en slegte vorme van kuns te onderskei. Daardeur help jy jou leerlinge om te besin oor die dinge waarmee hulle besig is.

*Geloof raak
'n absolute
realiteit vir
leerlinge
wat God se
versorging
prakties ervaar.*

Leer deur te doen

Die vermoë om dit wat jy geleer het prakties toe te pas is uiters belangrik. Jesus Christus verwag daarom van sy volgelinge dat hulle geloof ook in daade moet oorgaan.

- Jesus Christus stel hierin vir sy dissipels 'n mooi voorbeeld toe. Hy gedurende die laaste maaltyd voor sy kruisiging self 'n doek om sy lyf bind en sy dissipels se voete was. Hulle ontvang daarna die direkte opdrag om dieselfde te gaan doen. Hierdie selfde beginsel moet elke gelowige onderwyser ook in sy of haar klas toepas. Jy kan nie van jou leerlinge verwag om hulle taal suiwer te gebruik as jy self elke nou en dan 'n kragwoord gebruik nie. Stel eerder die regte voorbeeld deur deeglik vir elke les voor te berei of om leerlinge se skrifte gereeld na te sien. 'n Onderwyser wat dit doen mag ook 'n goeie werksetiek van sy leerlinge vereis.
- Jesus skep ook formele geleenthede vir sy dissipels om dit wat hulle by Hom geleer het, te gaan toepas. Per geleentheid stuur Jesus byvoorbeeld sy dissipels in groepies van twee om die evangelie te gaan verkondig. 'n Belangrike aspek van hierdie opdrag was dat die dissipels geen lewensmiddele met hulle moes saamneem nie. Hulle moes leer om hulle Leermeester in die uitvoering van hulle opdrag ten volle te vertrou. Dit is maklik om vir leerlinge te sê dat die Here sorg, maar vir 'n leerling om dit te midde van armoede en hongersnood te gaan beleef, is 'n heel ander saak. Leerlinge wat God se versorging prakties ervaar dink radikaal anders. Vir hulle is geloof nie net 'n klomp woorde nie; dit raak 'n absolute realiteit.

Seker die belangrikste ding wat enige onderwyser kan doen is om sy of haar leerlinge onvoorwaardelik lief te hê. Jesus kyk na die skare en voel innig jammer vir hulle omdat hulle soos skape sonder 'n herder is. Sy liefde vir hulle gaan oor in daad en Hy begin om hulle te onderrig. Dieselfde gesindheid moet ook in ons optrede duidelik na vore tree. Maak bemoeienis met elke leerling in jou klas, nie net met stoute of begaafde leerlinge nie. Wees lief vir elkeen, net soos Jesus Christus jou ook lief het. Sulke liefde soek die leerlinge se beste belang. Dan is jy ferm wanneer dit nodig is, maar ook vergewensgesind as dit vereis word.

Jesus Christus se liefde vir sy volgelinge gaan ook oor tot die intree vir hulle by sy hemelse Vader. In sy hoëpriesterlike gebed vra Hy sy Vader om hulle nie uit die wêreld te neem nie, maar wel om hulle van die Bose te bewaar. Dit is nodig sodat hulle in waarheid heilig kan wees. Elke gelowige onderwyser moet ook vir sy leerlinge by God intree. Bid dat die Here hulle nie net sal bewaar nie, maar hulle ook sal laat groei en toeneem in die geloof. Bid ook dat die Here aan jou die wysheid en insig mag verleen om hulle so op te voed dat hulle die Here met hulle hele hart sal liefhê en Hom gewillig sal dien met hulle hele lewe.

Aktiwiteit

Kyk of jy meer inligting in die Skrif kan bekom oor hoe Jesus Christus mense onderrig het. Die volgende vrae kan help om so 'n ondersoek beter te struktureer:

- Hoe verskil Jesus Christus se optrede teenoor gelowige mense van sy optrede teenoor ongelowige mense?
- Gebruik Hy net woorde of ook daade om dit wat verkeerd is reg te stel?
- Hoe hanteer Jesus diegene wat Hom aktief teenstaan?

*Die boodskap wat Jesus Christus verkondig moet elke Christen-
onderwyser steeds uitdra. Dit vorm die kern van elke onderwyser se taak. Jesus Christus bied ook die perfekte voorbeeld aan onderwysers hoe 'n mens moet onderrig. In jou taak as 'n Christen-onderwyser is dit belangrik dat jy jou leerlinge onvoorwaardelik lief sal hê en dat jy vir hulle sal bid.*

HOOFSTUK

---

4 Die onderwyser as onderrigleier

A young woman with dark hair tied back, wearing a white blazer over a light green top, is smiling and pointing her right hand towards a chalkboard. The chalkboard has numbers written on it, including '12', '30', and '9'.

Doelwitte

'n Christen-onderwyser moet leer om so op te tree dat leerlinge in sy of haar optrede God se lig kan sien en Hom daarvoor verheerlik.

Onderwyser of fasiliteerder?

Elke land of gemeenskap volg 'n eiesoortige onderwysbenadering. Met die implementering van Uitkomsgebaseerde Onderrig (UGO) het Suid-Afrika in 2006 byvoorbeeld wegbeweeg van 'n inhoudgebaseerde onderwysbenadering na 'n uitkomsgebaseerde benadering. Die owerheid was van oortuiging dat UGO, gegewe die Suid-Afrikaanse historiese konteks, die mees geskikte benadering sou wees om ook daardeur alle skole onder een sambreel te verenig. Die nuwe benadering het verskeie veranderinge in praktyk teweeggebring. Een daarvan was dat die rol van onderwysers nuut bepaal moes word. Daar sou voortaan na onderwysers as fasiliteerders verwys word.

Fasiliteerders moes nie meer voorgeskrewe leerinhoud onder nie aangesien dit, volgens hierdie denke, 'n demper op leerlinge se ontwikkeling sou plaas. Die kind en sy ontwikkeling staan sentraal. Die onderrigleier moet slegs die leerproses fasiliteer sodat die leerders gestelde leeruitkomst self kan bereik. Hoewel daar enkele positiewe aspekte in hierdie benadering is, het dit sy gebreke. Een daarvan is dat geen ruimte meer gelaat word vir die onderrig van vasstaande waarhede nie. Tog maak die Skrif dit duidelik dat alle opvoeders sekere kennis aan hulle leerlinge moet oordra. In die boek Deuteronomium ontvang die Israeliete byvoorbeeld die opdrag om God se voorskrifte by hulle kinders in te skerp. Jy kan God net reg dien as jy Hom ken en hierdie kennis moet aktief aan die volgende geslag onderrig word.

Die benadering wat die Christen-onderrigleier volg is geen middelmatige saak nie. Hulle besef hulle verantwoordelikheid om dit wat God in sy Woord en deur sy werke (dus ook alle skoolvakke) bekend maak, aan die volgende geslag te onderrig. Kinders is nie bloot net leerders wie se leerproses gefasiliteer moet word nie, maar leerlinge wat by wyse van spreke aan die onderwyser se voete moet sit om te leer. Soos die Spreukedigter moet jy ook aan jou leerlinge kan sê om jou onderrig nie te minag nie, maar dit ter harte te neem. Om in dié doel te slaag, moet gelowige onderwysers voortdurend besin oor hulle rol en taak as onderrigleiers in die klas.

*Bybelse liefde
is 'n ware
omgee vir elke
leerling
in jou klas.*

Die onderwyser as gasheer

Per geleentheid wou Jesus se dissipels nie hê dat die kindertjies Hom lastig val nie. Jesus het hulle skerp aangespreek en beveel dat hulle nie die kindertjies moet verhinder om na Hom te kom nie. Ons kan vandag steeds, net soos die dissipels, ook deur ons optrede leerlinge verhinder om by Jesus Christus uit te kom. Dit gebeur as jy nie 'n gesindheid van begrip en deernis teenoor jou leerlinge uitstraal nie, maar koud en afsydig teenoor hulle optree. Dan trek jy nie die leerlinge deur jou optrede na Christus toe nie, maar stoot jy hulle eerder van jou en daardeur ook van die Here af weg.

Bybelse liefde is nie, soos die wêreld dit soms voorhou, 'n aangeplakte glimlag of 'n aanvaarding van die verkeerde nie. Dit is wel 'n ware omgee vir elke leerling in jou klas. Dan is jy ferm, eerlik en regverdig, maar terselfdertyd ook lankmoedig, geduldig en verdraagsaam. Jy poog om positiewe bemoeienis met elke leerling te maak, selfs met diegene wat gereeld jou klas ontwig. Jy stel belang in die leerlinge se buitemuurse aktiwiteite of verneem byvoorbeeld hoe dit met 'n leerling tuis gaan. So bou jy 'n noue band met die leerlinge in jou klas op sonder om familiêr met hulle te raak. Onthou, jy is hulle onderwyser, nie 'n vriend of vriendin nie.

'n Onderwyser wat lief vir leerlinge is doen moeite om elke leerling in die klas tuis te laat voel. Jy ken elke leerling se naam en verloor niemand uit die oog nie. Maklik is dit nie altyd nie aangesien sommige leerlinge meer aandag vereis as ander. Vir die Christen-onderwyser is beide die individu en die groep ewe belangrik. Nooit mag die een ten koste van die ander afgeskeep word nie. Maak seker dat geen leerling akademies, sosiaal of emosioneel onnodig uitval nie, maar waak ook daarteen dat 'n sekere leerling nie so jou tyd opeis dat ander leerlinge daardeur benadeel word nie.

Vandaag is

Maart

17 April

Aktiwiteit 13

H = 63 dae; 2 maande

O = 64 dae; 21 maande

S = 168 dae; 5 1/2 maande

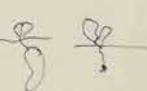
D = 365; 12 maande

K = 425; 14 maande

① = Saad

② = Saad ontkien

③ = Blaar

④ = Blom

⑤ = Vrug & Saad

graad 4

graad 5

S: Aktiwiteit 13

N: Aktiwiteit 13

graad 6

Die onderwyser as aanbieder

God gebruik gewone sondige mense soos ouers en onderwysers om sy kinders vir hulle roeping in die volwasse wêreld voor te berei. Hy wil sy kinders onderrig en hierin mag jy as instrument in sy Vaderhand meewerk. As jy besef dat jy 'n medewerker in diens van Jesus Christus is, moet jy mooi nadink oor hoe jy optree. Dan is jy nie vol van jouself of sien jy neer op die leerlinge nie. Jy weet dat jou doen en late die beeld van Jesus Christus aan jou leerlinge vertoon. Hulle moet in jou optrede kan sien wat dit beteken om 'n ware dissipel van Jesus Christus te wees.

As aanbieder van 'n les moet die onderwyser die leerlinge se aandag op die regte dinge vestig. Dit kan jy net doen as jy self weet wat die doel van die les is. In sekere gevalle, veral by hoërskoolleerlinge, kan die doel van die les met die leerlinge bespreek word. Leerlinge in die Afrikaanse klas moet byvoorbeeld weet dat taalvaardighede belangrik is om mooi suiwer met ander persone in die wêreld te kommunikeer. 'n Mens kan 'n storie met praktiese toepassingswaarde aan leerlinge in die grondslagfase vertel om hulle aandag te kry. So help jy die leerlinge om hulle roeping nou, maar ook later in die volwasse wêreld, te kan uitleef.

'n Deel van jou taak as aanbieder is om jou onderrig te orden. Leerlinge moet besef dat daar sekere ordestrukture en reëls in jou klas geld. Hulle moet byvoorbeeld weet dat dit disrespekvol is om onderling met mekaar te sit en gesels terwyl jy besig is om 'n les aan te bied. Deur sekere reëls nougeset toe te pas, help jy die leerlinge om met verloop van tyd die norme wat hierdie reëls begrond, hulle eie te maak. As leerlinge nooit leer om jou as onderwyser wat hulle kan sien, met respek en agting te hanteer nie, hoe sal hulle ooit leer om God, wat hulle nie kan sien nie, met eerbied te gehoorsaam?

Die onderwyser as didaktikus

Oppervlakkig beskou is die doel van onderrig die oordrag van sekere kennis, vaardighede en gesindhede. Onderwysers gee visueel en verbaal aan hulle leerlinge die nodige begeleiding sodat hulle hulle skoolloopbane suksesvol kan voltooi. Vir 'n gelowige onderwyser gaan dit oor veel meer as die afrigting van leerlinge om matriek te slaag. Om matriek met vrystelling te slaag mag nooit 'n doel opsigself word nie. Alle kennis, vaardighede en gesindhede wat 'n leerling aanleer kan net waarlik sin maak as dit in die lig van God se wil gesien en beoordeel word. In Psalm 36 stel koning Dawid hierdie waarheid soos volg: "In U lig sien ons die lig". Die fontein van alle insig is alleen by die Here te vinde.

Die onderrig van Christelik-gefundeerde kennis, -vaardighede en -gesindhede het altyd ten doel om leerlinge se denke en daede in lyn met God se wil te transformeer. Leerlinge moet begelei word om dit wat hulle leer deel van hulle eie waardesisteme te maak. Deur kritiese vrae moet leerlinge se denke gestimuleer word om na te dink oor die waarde van die onderrig wat hulle ontvang. Dit is goed as leerlinge byvoorbeeld wiskundige stellings ken, maar dit is ewe belangrik dat hulle ook moet nadink oor wie hierdie wiskundige wetmatighede neergelê het en wat God se doel daarmee is. As didaktikus moet jy tyd inruim om met jou studente oor hierdie fundamentele beginsels in jou vakgebied te gesels. Die vrees van die Here is immers die beginsel van alle kennis.

Die onderwyser as pedagoog

As pedagoog moet jy nie net jou leerlinge onderrig nie, maar ook opvoed. Jou taak strek veel wyer as net die onderrig van akademiese leerinhoud in die klas. As gelowige moet jy ook op die doen en late van die jong “broeders” en “susters” in jou klas let. ’n Leerling wat byvoorbeeld sy liggaam skade berokken deur drank of dwelms te gebruik, of sy denke besoedel deur pornografie te kyk, moet aangespreek word. Jy mag nie jou oë wegdraai omdat dit dalk ná skoolure plaasvind nie. Paulus se opdrag aan die jong Timoteus geld ook vir elke gelowige onderwyser. Jy moet tydig en ontydig, in alle lankmoedigheid en lering, die verkeerde denke by jou leerlinge weerlê, waar nodig hulle bestraf, en hulle ook vermaan as hulle hulleself met verkeerde dinge besig hou.

Om effektief jou taak as pedagoog te kan uitvoer, moet jy moeite doen om jouself van die leefwêreld waarbinne die leerlinge hulleself bevind, te vergewis. Nooit mag jy alle leerlinge oor een kam skeer nie. Verdiskonteer dat daar ’n leerling in jou klas mag wees wat nooit tuis of by die kerk geleer het om tussen reg en verkeerd te onderskei nie. Vir baie leerlinge vorm kragwoorde deel van die spreektaal wat hulle daaglik by hulle ouers of ander gesinslede hoor. Dit verg wysheid en geduld om sulke leerlinge in liefde te hanteer, sonder om van die norme wat God in sy Woord gestel het weg te beweeg. Onderwysers mag egter nooit so optree dat hulle die leerlinge se eie inisiatief onderdruk nie. Erken hulle unieke talente en karaktereenskappe deur aan hulle die nodige ruimte te verleen om hulleself uit te leef. Maak bemoeienis met elke leerling wat leiding benodig en bid tot die Here dat Hy aan jou die wysheid en insig mag verleen om sy kinders tot sy eer op te voed.

Aktiwiteit

Verdeel in groepies van vier persone. Bespreek in die groepe die onderskeie rolle van 'n Christen-onderwyser. Gee soveel moontlik voorbeelde uit die praktyk om aan te toon hoe jy op 'n praktiese wyse jou geloof kan uitleef sonder dat dit soetsappig oorkom of aanstoot aan leerlinge of jou kollegas gee.

Die Skrif leer dat alle opvoeders sekere kennis aan hulle leerlinge moet oordra. Soos die Spreukedigter moet jy ook aan jou leerlinge kan sê om jou onderrig nie te minag nie, maar dit ter harte te neem. Om in dié doel te slaag, moet die gelowige onderwyser voortdurend besin oor sy of haar rol en taak as onderrigleier, didaktikus en pedagoog in die klas.

HOOFSTUK

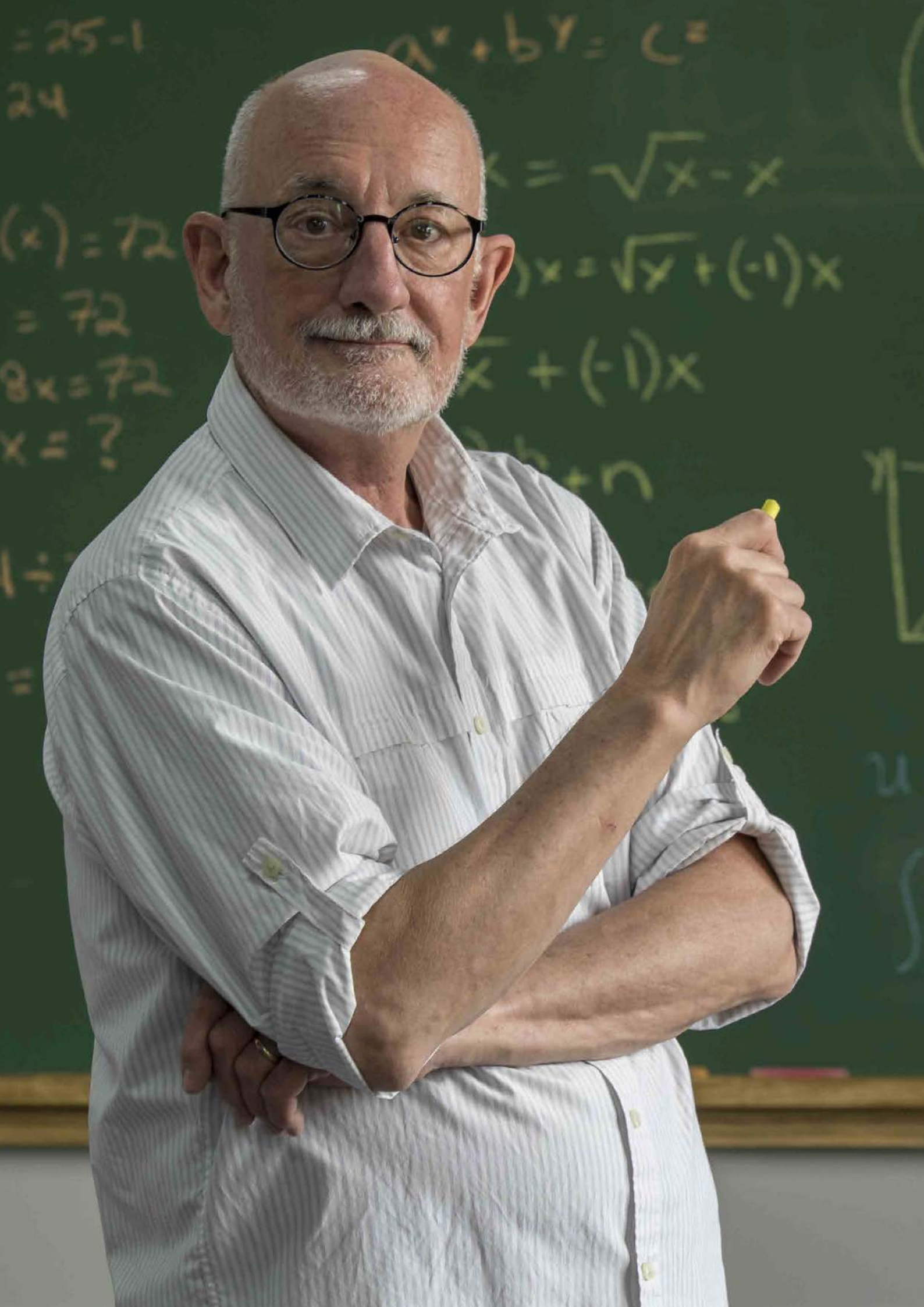
---

5 Die onderwyser as kurrikuleerder

Doelwitte

Die meeste onderwysers sien kurrikulering nie as deel van hulle opdrag nie. Tog vereis die Here van elke onderwyser om onderrig vanuit 'n Christelike lewens- en wêreldbeskouing te gee. Om te verseker dat leerlinge leer wat waar en reg is, moet elke onderwyser as kurrikuleerder in sy of haar eie vakgebied optree.

$$= 25 - 1$$

$$24$$

$$(x) = 72$$

$$= 72$$

$$8x = 72$$

$$x = ?$$

$$ax + by = c^2$$

$$x = \sqrt{x} - x$$

$$)x = \sqrt{y} + (-1)x$$

$$x + (-1)x$$

$$b + n$$

u

S

Is 'n onderwyser slegs 'n tegnikus?

Onderwysers word dikwels daarvan beskuldig dat hulle tegnici geword het wat departementele beleid nougeset toepas. Talle kontroles en administratiewe take dwing onderwysers om die neergelegde voorskrifte sonder enige nadenke te implementeer. Die groot werklading op onderwysers verhoed hulle voorts om enige addisionele werk te verrig. Die sillabus van owerheidskant, en nie meer die onderwyser nie, bepaal wat om te onderrig asook wanneer jy dit moet onderrig. Hoewel daar meriete daarin is dat die owerhede minimum standaarde vir onderrig neerlê, het dit ongelukkig tot gevolg dat baie onderwysers slegs dit doen wat die owerheid van hulle vereis.

Die meeste onderwysers sien kurrikulering glad nie as deel van hulle taak nie. Die samestelling van 'n kurrikulum is na hulle oordeel iets wat by die Departement van Basiese Onderwys tuishoort. Sogenaamde deskundiges wat oor 'n klomp grade beskik moet die taak verrig. Hoewel kurrikulering geen maklike taak is nie, en deskundiges beslis 'n rol in die samestelling van die kurrikulum kan speel, neem dit nie die onderwyser se verantwoordelikheid weg om ook te kurrikuleer nie. Voor die Here bly die persoon wat die leerlinge onderrig verantwoordelik vir dit wat hy of sy aan die leerlinge onderrig. Daarom is dit belangrik dat onderwysers weer hulle verantwoordelikheid in die verband moet besef.

*Die gelowige
onderwyser
volg nie
bloot die
voorgeskrewe
handleidings
nie, maar
dink daaroor
na vanuit
'n Bybelse
begroning.*

'n Graad 12 Lewenswetenskappe-onderwyser mag byvoorbeeld nie die ewolusieteorie aan sy leerlinge onderrig sonder om hulle daarop te wys dat dit 'n teorie (menslike denke) is nie. Eerlike wetenskapbeoefening vereis dat onderwysers ook vir hulle leerlinge van ander teorieë rakende die oorsprong van alle dinge moet vertel. Gelowige onderwysers sal voorts aan die leerlinge uitwys dat teorieë met verloop van jare kom en gaan, maar dat God van ewigheid daar was en tot in ewigheid daar sal wees. Anders as menslike teorieë bly die openbaring van God ewig staan. 'n Soortgelyke kritiese ingesteldheid moet ook in alle ander vakgebiede heers. Dit vereis 'n deeglike kennis van dit wat bestudeer word, maar ook 'n studie van dit wat God oor die betrokke aspek openbaar. Slegs deur toewyding en harde werk kan daar na behore oor sulke vraagstukke besin word. Dan is die onderwyser nie net 'n tegnikus wat die voorgeskrewe handleidings insigloos volg nie, maar wel 'n nadenkende persoon wat vanuit Bybelse begroning onderrig.

Die kurrikulum spruit uit die gemeenskap se denke

Almal van ons is goed vertrouwd met die beeld van 'n trein wat slegs kan beweeg in die rigting waarheen sy spore hom lei. Hierdie beeld kan help om die rol wat die kurrikulum speel beter te verstaan. Net soos die passasiers 'n verwagting het om hulle bestemming veilig te bereik, het skoliere ook die verwagting dat dit wat hulle op skool leer hulle na behore sal toerus om die volwasse wêreld in vertroue op die Here te betree. Leerlinge vertrou onderwysers om hulle veilig by die regte bestemming te bring.

Die rigting waarin die "spore" lei sal bepaal waar leerlinge in hulle denke ontwikkel. As die kurrikulum 'n kapitalistiese onderbou het, sal die leerlinge in die reël geneig wees om welvaart na te jaag, maar as dit 'n sosialistiese onderbou het, is die kans groot dat hulle die belange van die gemeenskap voorop sal stel. Baie ouers en onderwysers staan dikwels verstom oor die wyse waarop hulle kinders dink of optree. By nadere ondersoek blyk dit dan dat leerlinge maar net die produk van hulle opvoeding is. As 'n leerling byvoorbeeld op skool leer dat hy of sy net 'n gevorderde dier is, moet die onderwyser nie verbaas wees as die leerling soos 'n dier optree nie.

Dieselfde beginsel geld ook ten opsigte van Christelike onderwys. As leerlinge van jongs af leer dat hulle nie aan hulleself nie, maar aan Jesus Christus behoort, sal dit 'n groot invloed op hulle denke en dade uitoefen. Dan vra leerlinge hulleself af wat die wil van die Here is en tree hulle al meer dienooreenkomstig op. Daarom moet gelowige onderwysers moeite doen om hulle leerlinge so te begelei dat hulle deur hulle onderrig 'n Christelike lewens- en wêreldbeskouing by hulle leerlinge ontwikkel.

Die noodsaak vir 'n Bybelgefundeerde kurrikulum

Die grondwet van 'n land bied in die reël die basis vanwaar landsburgers hulle lewens inrig. Baie Christene vertrou selfs op die grondwet om hulle regte te laat seëvier. Dit is egter dwaas om jou vertrou op iets so verganklik soos 'n land se grondwet te plaas. Al stem die Suid-Afrikaanse Grondwet byvoorbeeld in sekere opsigte ooreen met die Woord van God, soos dat die steel van 'n ander persoon se besittings strafbaar moet wees, druis dit in ander aspekte weer direk teen die wil van God in. Die Grondwet bepaal byvoorbeeld dat alle gelowe gelykwaardig aan leerlinge onderrig moet word. Dat aandag gegee moet word aan allerlei godsdienste is reg, maar dit mag nie gedoen word sonder om leerlinge daarop te wys dat daar net een ware God met gesag is nie. In sulke gevalle, soos in alle aspekte van 'n Christen se lewe, moet die Bybel, en nie die grondwet nie, ons lewens rig.

Die Suid-Afrikaanse onderwysbedeling is 'n goeie voorbeeld van hoe die land se Grondwet die praktyk rig. Die owerheid bepaal deur wetgewing, regulasies en beleid watter uitkomste leerlinge moet bereik om van hulle goeie landsburgers te maak. As die strewe na nasiebou vereis dat leerlinge meer van ander persone se geloofsoortuigings moet leer, word die inhoud van die vak Lewensoriëntering so herskryf dat leerlinge van Graad 1 tot Graad 12 aan godsdiensgelykheid blootgestel word. Die Grondwet bepaal selfs of leerlinge vrywillig aan godsdiensaktiwiteite gedurende skoolure mag deelneem, al dan nie. So asof die Grondwet kan bepaal of God in skole tuishoort of nie.

*Gelovige
onderwysers
moet sorg dat
die Woord
van God
hulle optrede
bepaal.*

Gelowige onderwysers moet sorg dra dat die Woord van God hulle optrede bepaal. Al bly die basiese kernelemente van onderwys soos lees, skryf en reken presies dieselfde, kan die bril waarmee jy na hierdie vaardighede kyk, en alles wat rondom die onderrig daarvan gebeur, drasties verskil. Vir die gelowige is die bemeestering van kernvaardighede nooit 'n doel opsigself nie. Dit is slegs 'n middel tot 'n hoër doel, naamlik om God daarmee te dien en jou naaste lief te hê. 'n Leerling wat geroepe voel om medies te gaan studeer, sal daarom moeite doen om goed in Wiskunde te presteer, nie vir die aansien of welvaart wat die beroep moontlik kan inhou nie, maar om God en hulle naaste daardeur beter te kan dien.

Hoe lyk 'n Bybelgefundeerde kurrikulum?

Salomo skryf in Spreuke dat die vrees van die Here die fondament van alle kennis is. Daarom kan 'n gelowige onderwyser nooit besig wees met sogenaamde "neutrale" wetenskapbeoefening nie. Wie nie Jesus Christus as die bron van alle kennis wil erken nie tree dwaas op. Waarheid is nie, soos sommige akademici dink, bewysbare stellings wat op navorsing berus nie. Die waarheid is 'n Persoon, Jesus Christus. Dit leer Christus ons wanneer Hy verklaar dat Hy die weg, die waarheid en die lewe is. In, deur en op hierdie waarheid moet gelowige onderwysers hulle kurrikulum bou.

'n Kurrikulum wat Christus as hoof oor alle dinge erken is altyd normatief. Dit wat God van Homself in en deur elke vakgebied openbaar moet aan alle leerlinge onderrig word. 'n Christelike kurrikulum het daarom alleen gesag as leerlinge leer om God se Hand en almag in alles raak te sien. Die aanhaal van 'n Bybelversie, soos dat Jesus vir elkeen van julle (die leerlinge) liefhet, maak nie van 'n les 'n Bybelgefundeerde les nie. Hoewel daar beslis 'n tyd en 'n plek is om Jesus Christus se liefde vir sondaars met die leerlinge te bespreek, moet daarteen gewaak word dat sulke opmerkings oppervlakkig en onvanpas oorkom. Sulke onvanpaste opmerkings wek dikwels by leerlinge 'n weersin in Christelike onderwys.

In die Evangelie van Matteus leer Jesus Christus sy dissipels dat elke persoon wat die Skrif bestudeer ou en nuwe dinge na vore sal bring. Hierdie beginsel geld in besonder vir die samestelling van 'n Christelike kurrikulum. Onderwysers wat moeite doen om die norme wat in sy vakgebied na vore tree te deurdink, sal ook ou en nuwe dinge na vore kan bring. Dink byvoorbeeld aan die talle norme wat 'n Ekonomie-, Rekeningkunde- en Bedryfseconomie-onderwyser in die Skrif vind oor die ekonomie. Norme soos God se beskerming van die arme, die arbeider wat sy loon werd is, en om aan die keiser te betaal wat hom toekom, vorm die basis waarvolgens Ekonomiese Wetenskappe onderrig moet word. 'n Christen-onderwyser sal ook besin hoe om hierdie altyd-geldende norme in veranderende ekonomiese omstandighede toe te pas. Onderwysers wat hulle daarmee besig hou, gee lig aan 'n donker wêreld.

Die samestelling van die kurrikulum in praktyk

Om 'n Christelike kurrikulum vir die leerlinge in jou klas te ontwikkel, verg nie 'n PhD nie. Dit verg wel toewyding en harde werk. Die struktuur wat die sillabus bied moet vanuit die Skrif beoordeel en verder uitgebou word. Om dit sinvol te kan doen is 'n goeie kennis van dit wat God in sy Woord openbaar nodig. 'n Gelowige wat gereeld die Skrif bestudeer ontwikkel later 'n aanvoeling vir dit wat reg en dit wat verkeerd is. 'n Taalonderwyser sal byvoorbeeld weet dat 'n sekere teks nie geskik is om te gebruik in 'n taalleerles nie. Hy of sy sal eerder 'n teks gebruik wat waar, eerbaar, regverdig, rein of lieflik is. Dit is ook waartoe die apostel Paulus die inwoners van Filippi oproep om hulle denke mee besig te hou.

Gereelde gebed om wysheid en insig is onontbeerlik. Vra die Here om aan jou te wys wat Hy wil hê jy aan die leerlinge moet onderrig. Gelukkig is daar ook 'n aantal bronne oor Christelike onderwys wat jy met vrug kan gebruik om jou denke te stimuleer. Deel 4 van hierdie reeks handel byvoorbeeld oor die begroning van elke vakgebied vanuit Bybelse norme. Onthou ook dat jy nooit die Here in isolasie dien nie. Gesels met ander gelowiges oor hoe jy jou Christenskap deur dit wat jy onderrig kan uitleef. Die eenvoudige opmerking van 'n medegelowige kan moontlik nuwe insigte bied wat jy self nooit oordink het nie.

Dit het groot waarde om dit wat jy vanuit 'n Christelike lewens- en wêreldbeskouing ontdek op skrif te stel. Leerlinge is geneig om dit wat op skrif is as waar te aanvaar, terwyl los opmerkings slegs as 'n persoon se persoonlike opinie gesien word. Deur jou denke noukeurig te verwoord, bied jy ook aan jou leerlinge die geleentheid om dit later weer te oordink. 'n Volgende generasie gelowige onderwysers kan dan op hierdie fondament voortbou. Hierdie taak kan vergelyk word met 'n roos wat oopgaan en meer van sy prag wys. Mag dit so wees dat hulle wat ná ons kom nie die werk wat ons moes verrig het hoof oor te doen nie, maar dat hulle eerder nog dieper kan delf in God se mooi en ryke openbaring.

Aktiwiteit

Stel 'n lys van punte saam wat jy dink belangrik is om in die opstelling van 'n Christelike kurrikulum vir jou vak in te bou.

Hoewel deskundiges beslis 'n rol in die samestelling van die kurrikulum kan speel, neem dit nie die onderwyser se verantwoordelikheid weg om ook te kurrikuleer nie. Voor die Here bly die persoon wat die leerlinge onderrig verantwoordelik vir dit wat hy of sy aan die leerlinge onderrig. Daarom moet gelowige onderwysers moeite doen om hulle leerlinge so te begelei dat hulle 'n Christelike lewens- en wêreldbeskouing ontwikkel.

HOOFSTUK

---

6 Die onderwyser as pastor

A photograph of two women sitting outdoors and talking. The woman on the left is wearing a dark blue school uniform with a white collar and a blue cap. The woman on the right is wearing a blue blazer over a red and blue striped shirt and blue leggings. They are both looking at each other. The background is a blurred green plant.

Doelwitte

Die meeste onderwysers kry gereeld met leerlinge te doen wat sekere probleme ervaar. 'n Gelowige onderwyser moet vanuit Bybelse norme die regte advies aan sulke leerlinge kan gee.

*Wees ferm
maar ook
vol deernis
en empathie.*

Noodsaak vir pastorale hulp aan leerlinge

Die samelewing waarbinne ons leef plaas geweldige druk op leerlinge. Buiten akademiese prestasie, familie- en buitemuurse bedrywighede, word ook van leerlinge verwag om goeie verhoudings met ander persone te onderhou en eties korrek op te tree. Om aan al hierdie en ander verwagtinge te voldoen is nie altyd vir alle leerlinge ewe maklik nie. Dikwels het dit tot gevolg dat van hulle persoonlike, sosiale en morele probleme ervaar. Vir gelowige onderwysers bied dit 'n groot uitdaging, aangesien hulle in die reël oor min of geen formele opleiding beskik oor hoe om sulke gevalle te hanteer nie.

Die besondere band (of verbond) wat die Here tussen gelowige onderwysers en hulle leerlinge oprig, dwing onderwysers om by leerlinge se uitdagings betrokke te raak. Dit beteken beslis nie dat onderwysers pastorale probleme op alle vlakke moet kan hanteer nie. Sommige probleme soos leerlinge wat in erge depressie verval, verg spesiale kundigheid waaroor 'n onderwyser meesal nie beskik nie. 'n Onderwyser se verantwoordelikheid stop egter nie die oomblik wanneer hy of sy die leerling na 'n kundige persoon verwys het nie. Voor die Here bly die onderwyser, net soos die ouer, steeds medeverantwoordelik vir die leerling se welsyn.

Die omgee vir leerlinge se welsyn is een van die grondbeginsels waarop Christelike onderwys berus. Hierdie beginsel vind sy fundering in die Skrif, waarin dit duidelik na vore tree dat gelowiges altyd in die beste belang van hulle naaste moet optree. Hierin stel Jesus Christus vir ons die volmaakte voorbeeld deur Homself te laat verneder aan die kruis vir sondaarmense. Dieselfde gesindheid moet ook in elke gelowige onderwyser heers. Dan is die gesagsposisie wat jy beklee nie 'n doel opsigself nie, maar moet jy dit eerder gebruik om diensbaar te wees. 'n Onderwyser wat hierdie beginsel uitleef is ferm wanneer nodig, maar ook vol deernis en empatie as die situasie dit vereis.

Wat pastorale hulpverlening in praktyk behels

Elke gelowige onderwyser moet poog om 'n veilige, geborge ruimte vir sy of haar klas in die geheel, maar ook vir elke leerling in besonder, te skep. In sommige gevalle geskied dit op 'n formele wyse, deur byvoorbeeld 'n beleid rakende "boelie" te ontwikkel en toe te pas, wat sal help voorkom dat leerlinge deur ander leerlinge geviktimizeer word. In die meeste gevalle kan dit op 'n informele wyse gebeur; deur byvoorbeeld aan leerlinge die geleentheid te bied om te praat oor dinge wat hulle pla. Dit kan moontlik help om antwoorde op hulle kwelvrae te vind. In alle gevalle bied Bybelse norme en waardes die raamwerk vir die hulpverlening.

Individuele leerlinge wat pastorale berading ontvang moet baie versigtig hanteer word. 'n Leerling sal hom- of haarself net oopstel vir hulp as die onderwyser met integriteit optree en so 'n leerling se vertroue wen. 'n Onderwyser wat deur sy of haar daaglikse optrede wys dat hy of sy nie sake konfidensieel kan hanteer nie, moet nie verwag dat leerlinge hulle persoonlike probleme sal kom bespreek nie. Net so sal kinders teen wie gediskrimineer word, weier om berading te ontvang. As die onderwyser en die leerling egter dieselfde waardesisteem het, help dit om die nodige vertroue by 'n leerling in te boesem. So 'n leerling sal dan meer gewillig wees om sy of haar probleme met die onderwyser te bespreek.

Leerlinge wat pastorale hulp benodig mag nie met diegene wat hulle skuldig maak aan wangedrag verwar word nie. Skuldige leerlinge moet ferm hanteer word, maar leerlinge met pastorale uitdagings vereis begrip en ondersteuning. In praktyk is dit dikwels moeilik om hierdie onderskeid te tref. Wat sit agter 'n leerling wat nie na behore vir 'n toets of praatjie voorberei het nie? Was hy of sy bloot moedswillig of is dit dalk 'n teken van 'n dieper probleem? Om hierdie vraag sinvol te kan beantwoord moet onderwysers 'n sensitiwiteit vir elke leerling in die klas ontwikkel. Die onderwyser wat dit wel doen, handhaaf op die korrekte wyse die belange van die leerlinge.

Die vermoë om te luister

Onderwysers beskik in die reël oor die vermoë om dinge te laat gebeur. Orde en struktuur is belangrik en om die sillabus betyds af te handel moet elke leerling doen wat verwag word. Ongelukkig het dit dikwels tot gevolg dat baie onderwysers nie genoeg tyd vind om aan hulle leerlinge se vrae en behoeftes aandag te skenk nie. Teen hierdie gevaar waarsku die apostel Jakobus in sy sendbrief as hy skryf dat ons gou moet wees om te luister, maar traag moet wees om te praat. Hierdie beginsel geld ook vir gelowige onderwysers. As jy die welsyn van die leerlinge in jou klas op jou hart dra, is nie net hulle akademiese prestasie nie, maar ook hulle gemoedstoestand vir jou belangrik.

Gelowige onderwysers sal moeite doen om na hulle leerlinge te luister. Om dit te doen, is nie maklik nie, veral as jy weet dat daar nog boeke is om te merk, of 'n span is om af te rig. Dit verg 'n aktiewe wilsbesluit om 'n sensitiwiteit vir jou leerlinge se vrae en probleme te ontwikkel. Leerlinge wat met 'n probleem worstel kom gou agter of jy bereid is om te help, al dan nie. Sê eerder aan 'n leerling dat jy hom of haar na skooltyd sal help as wat jy nou met 'n halwe oor sit en luister. As jou gedagtes nie by die gesprek is nie, maar eerder by die toets wat jy moet opstel, kan dit maklik die indruk skep dat jy haastig of belangeloos is. Sonder 'n affiniteit vir die leerling en sy probleem is sinvolle kommunikasie onmoontlik en is pastorale hulpverlening moeilik.

Faktore wat goeie luister beïnvloed

Daar is verskeie faktore wat jou as onderwyser kan verhinder om presies te hoor wat 'n leerling aan jou wil sê. Die volgende steurnisse kom gereeld in skole voor:

- Eksterne geraas soos kinders wat buite jou klas lawaai of mure van tydelike klasse wat nie klankdig is nie, gee dikwels aanleiding tot swak kommunikasie. Dit kan egter redelik maklik ondervang word deur 'n geskikte ruimte soos 'n kantoor of die biblioteek vir gesprekke te gebruik.
- Interne geraas is moeiliker om te hanteer aangesien dit 'n sekere mate van selfbewussyn verg. 'n Onderwyser wat nog vies is vir 'n leerling wat hom of haar kort tevore in die klas wangedra het, mag sukkel om te fokus op wat die leerling sê.
- Uit die aard van hulle beroep is onderwysers ook soms geneig om vooruit te dink oor dit wat hulle verwag 'n leerling wel wil sê. Dit kan maklik tot 'n misverstand tussen die leerling en die onderwyser aanleiding gee.

Onderwysers wat besef hulle moet na die welsyn van leerlinge omsien doen moeite om aktief na hulle leerlinge te luister. Dit gaan oor veel meer as net die woorde wat die leerling gebruik. 'n Leerling se stemtoon, taalgebruik, gesigsuitdrukking en liggaamshouding vertel gewoonlik net soveel as sy woorde. Die boodskap wat die leerling wil oordra raak meer sigbaar as jy op die boodskap konsentreer, en nie op wat jy self vir die leerling wil antwoord nie. As jy aandagtig luister, help dit jou ook om belangrike feite te onthou vir as jy later terugvoering aan die leerling moet gee. Dit skep 'n swak indruk as jy byvoorbeeld die leerling se naam vergeet of belangrike gegewens met mekaar verwar. 'n Gelowige onderwyser sal gereeld bid dat die Here aan hom of haar 'n geopende oor en ontvanklike hart mag gee om die nood en behoeftes van die leerlinge raak te sien.

*Bid
voortdurend
vir insig en
wysheid om
elke situasie
reg te kan
hanteer.*

But when he
gn in Judaea
erod, he was
standing, being
turned aside
23 And he into
"Nazareth: that
was spoken by
23 a Nazarene.

Die pastorale begeleiding van leerlinge

Om aan leerlinge die korrekte advies te gee is geen maklike taak nie.

Komplekse gevalle moet verkieslik so gou as moontlik na 'n kundige persoon verwys word. 'n Toegewyde onderwyser sal 'n klomp pastorale probleme wat leerlinge ondervind kan hanteer. Die volgende riglyne kan van groot waarde wees by pastorale gesprekke:

- Die empatiese verstaan van 'n leerling se probleem is 'n belangrike vertrekpunt. Dit help nie om die probleem van 'n leerling wat verwerp voel as 'n verkeerde belewenis van sake af te maak nie. Onthou vir hom of haar is dit 'n absolute realiteit.
- Die wyse waarop jy jou vrae formuleer is ewe belangrik. 'n Oop vraag is gewoonlik meer effektief as 'n opinie of verduideliking nodig is. 'n Vraag soos "kom jy goed oor die weg met jou ouers?" moet eerder deur 'n vraag soos "hoe kom jy met jou ouers oor die weg?" vervang word.
- Vermoed gelaaide opmerkings of om 'n oordeel te vel. Jesus Christus self waarsku daarteen dat geen mens kan oordeel wat in 'n ander persoon se hart aangaan nie. Weerhou jou byvoorbeeld daarvan om 'n leerling sonder goeie rede van moedswilligheid te beskuldig.
- Waak daarteen om self te veel te praat of om die onderwerp te skuif. Dit het byvoorbeeld in die reël min waarde om soortgelyke probleme waarmee jy al in die verlede te make gekry het met die leerling te bespreek.

Die apostel Jakobus waarsku in sy sendbrief dat ons versigtig moet wees om ander te wil onderrig. Selfs met die beste bedoelings kan jy maklik die verkeerde advies aan 'n leerling gee. Dan leer jy byvoorbeeld 'n leerling om eerder op sy eie vermoëns as op die Here te vertrou. Daarom kan 'n gelowige onderwyser nie anders as om voortdurend tot God te bid vir vergewing van mistappe wat hy of sy mag begaan het nie, maar ook om te vra vir insig en wysheid om elke situasies reg te kan hanteer.

Aktiwiteit

Dink krities na oor hoe jy met leerlinge wat uitdagings en probleme ondervind omgaan.
Waarop kan jy moontlik verbeter?

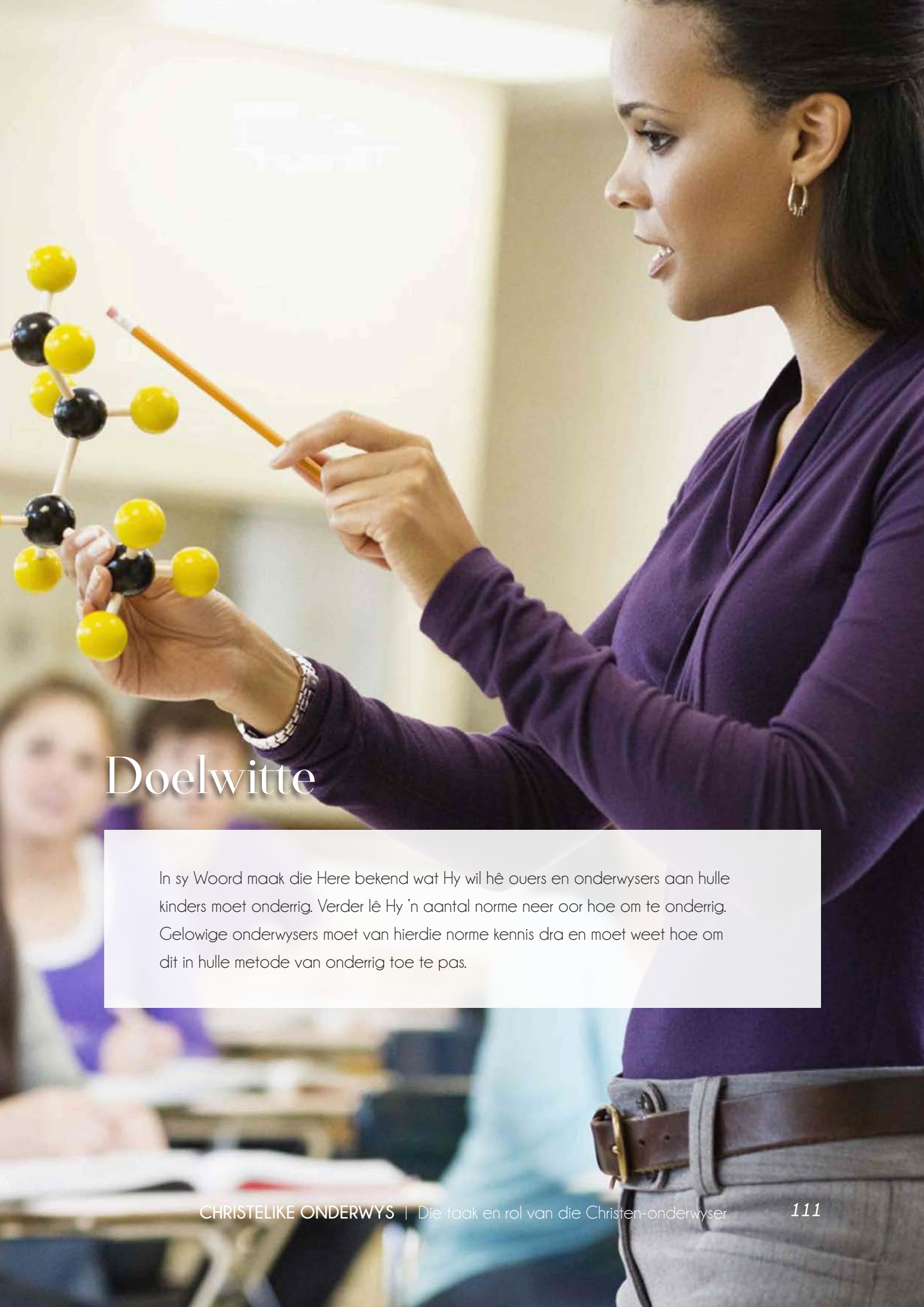
- Is jy ingestel op die vrae en probleme van jou leerlinge?
- Beskik jy oor die vermoë om effektief te luister na dit wat leerlinge sê?
- Doen jy moeite om die regte advies aan jou leerlinge te gee?

*Die omgee vir
leerlinge se welsyn
is een van die
grondbeginsels
waarop Christelike
onderwys berus.
Bybelse norme en
waardes moet altyd
die raamwerk vir
die hulpverlening
vorm. Om dit sinvol
te kan doen moet
onderwysers 'n
sensitiwiteit vir elke
leerling in die klas
ontwikkel.*

HOOFSTUK

---

7 'n Christelike onderrigmetodiek

Doelwitte

In sy Woord maak die Here bekend wat Hy wil hê ouers en onderwysers aan hulle kinders moet onderrig. Verder lê Hy 'n aantal norme neer oor hoe om te onderrig. Gelowige onderwysers moet van hierdie norme kennis dra en moet weet hoe om dit in hulle metode van onderrig toe te pas.

Vorm en inhoud

Die meeste van ons het al 'n film gesien van 'n onderwyser wat wondere met sy of haar leerlinge vermag. Gewoonlik slaag 'n jong onderwyser deur onkonvensionele optrede daarin om 'n klomp moeilike leerlinge wat nie wil leer nie tot 'n modelklas te omvorm. Ons onmiddellike reaksie hierop is dat dit slegs in 'n film of in uitsonderlike gevalle moontlik is. Realiteite soos klasroosters en skoolreëls wat onderwysers in ag moet neem maak sulke onkonvensionele optrede feitlik onmoontlik. Dit dwing ons nogtans om opnuut te besin oor die effektiwiteit van die onderrigmetodiek wat ons volg.

In die verlede is dikwels, ten onregte, te veel klem op inhoud en te min klem op die metode van onderrig geplaas. Leerlinge moes 'n klomp feite memoriseer en min ruimte is vir kritiese denke gelaat. In Ekonomiese Wetenskappe is kapitalisme byvoorbeeld as 'n gegewe aan leerlinge onderrig, sonder om die voor- en nadele van die stelsel krities te ontleed of dit met ander stelsels te vergelyk. Met die implementering van UGO is die metodiek van onderrig weer op die voorgrond geplaas. Aspekte soos groepwerk het meer aandag begin geniet en daar is in 'n groot mate weggedoen met voorgeskrewe leerinhoud. Hoewel UGO sekere voordele inhou, het dit ook sy besliste nadele.

Vir die Christen-onderwysers is beide die metodiek (vorm) wat hulle volg, sowel as die inhoud wat hulle onderrig, belangrik. Die een mag nie ten koste van die ander voorop gestel word nie. Die wyse waarop Jesus Christus sy dienswerk op aarde verrig het, bied die perfekte voorbeeld. Inhoudelik het Hy net dit wat waar en reg is onderrig, maar altyd op die regte manier sodat dit tot eer van sy Vader geskied. Soms is dit skerp en ferm, soos met die Fariseërs, maar ander kere weer liefderyk en vol deernis, soos met die vrou wat vir twaalf jaar lank aan bloedvloeiing gely het. Dieselfde gesindheid moet ook in ons denke en dade na vore tree. Net soos water (inhoud) alleen 'n persoon se dors kan les as dit in 'n beker (vorm) is, het die inhoud wat ons onderrig net waarde as dit ook op die regte wyse onderrig word.

Intro to New Material

* No talking (unless you have a question)

* Eyes must remain on handout and board

If you have a question, silently raise your hand

* Each

* Do not

* Only

Group Work

* Use inside voices

... talking about ... of

... should ... equally

Class Points

~~||||~~ |

Class points

|

Home:

Ponche

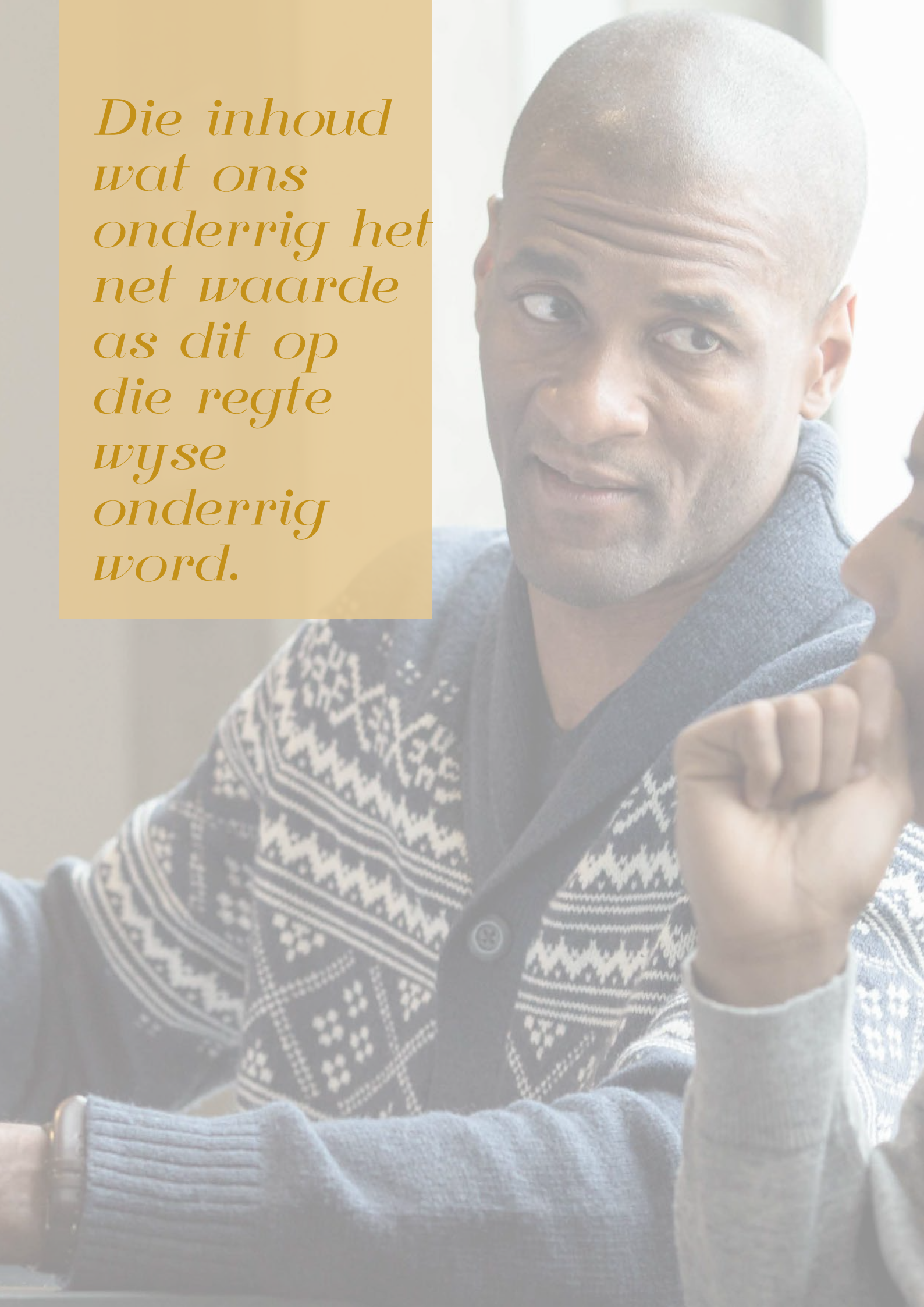
Bybelse grondbeginsels by die kies van 'n geskikte metode

Voordat die Israëliete die beloofde land kon intrek, het hulle eers sekere opdragte van die Here ontvang. Een so 'n direkte opdrag, waarvan ons op verskeie plekke in die boek Deuteronomium lees, is dat hulle hulle kinders in die vrees van die Here moet onderrig. Hulle mag hierdie beginsel nie vir hulleself hou nie, maar moet dit ook aan die volgende geslagte oordra. Die Here maak nie net die inhoud wat hulle moet onderrig bekend nie, maar ook die wyse waarop dit moet geskied. Hierdie norme wat God deur sy kneg Moses vir sy kinders neerlê, geld vandag nog steeds vir elke gelowige onderwyser.

Herhaling

Die eerste belangrike grondbeginsel is dat inskerping herhaling vereis. Elke onderwyser moet besef dat inoefening 'n integrale deel van die onderrigmetodiek moet uitmaak. Die herhaling is nooit net 'n herhaling ter wille van herhaling nie, maar is daarop gerig om die leerinhoud deel van leerlinge se alledaagse leefwêreld en denke te maak. Die onderwyser wat 'n taal onderrig kan byvoorbeeld aan sy leerlinge 'n huiswerkopdrag gee om die taalreël wat hy of sy die dag in die klas behandel het tuis te gaan inskerp. Op so 'n wyse leer leerlinge om al meer keurig met hulle taal tot eer van God en tot opbou van hulle naaste om te gaan.

*Die inhoud
wat ons
onderrig het
net waarde
as dit op
die regte
wyse
onderrig
word.*

Inskering

Die tweede grondbeginsel is dat leerlinge die waarhede wat hulle aanleer in hulle eie lewens moet kan toepas. Die waarheid het immers altyd waarde of jy in jou huis sit, of jy op pad is, of jy gaan lê en of jy opstaan. Die metodiek wat 'n onderwyser volg moet leerlinge toerus om dit wat God in sy Woord en deur sy werke openbaar hulle eie te maak. In Geografie moet leerlinge byvoorbeeld nie net leer dat God aan die mens 'n ruimte gee om in te woon nie, maar ook hoe om op 'n verantwoordelike wyse met hierdie ruimte om te gaan en dit opreg te waardeer. Onderwysers wie se onderrigmetodiek hulle leerlinge dwing om te besin oor die wyse waarop God hulle lewens raak, leer hulle leerlinge om Bybelse norme en waardes in hulle eie leefomgewing toe te pas.

Kies 'n korrekte metode

Die woord "metode" stam van die Griekse woorde *methodia* en *hodós* af. Die betekenis van die woorde dui op die weg of roete wat 'n persoon moet volg om 'n bepaalde doel te bereik. Die metode is nooit 'n doel opsigself nie, maar staan net soos die inhoud in diens van die doel van die onderrig wat plaasvind. Die doel van Bybel-gefundeerde onderwys is die toerusting van leerlinge om hulle Godgegewe roeping uit te leef. Daarom moet die metodiek wat gevolg word hierdie doel ondersteun. Wanneer 'n leerling moet kan optel, aftrek, maal en deel, moet die onderwyser die mees geskikte onderrigmetode kies om hierdie doel te bereik.

Christelike onderwys streef altyd daarna om die regte hartsgesindheid by leerlinge te kweek. Die Here wil hê dat ons Hom van harte dien. Vanuit die Skrif is dit duidelik dat die korrekte hartsingesteldheid (geloof in die Here) op kennis van die Here, sowel as op 'n vaste vertrouwe op Hom, berus. Om hierdie gesindheid by leerlinge te kweek, moet die regte dinge op die regte wyse onderrig word. Tiperend van sulke onderrig is dat die onderwyser bewustelik en onbewustelik alle leersituasies gebruik om leerlinge se denke tot eer van God en tot seën van hulle naaste te vorm. Die korrekte metode van onderrig speel 'n sleutelrol in die skep van so 'n hartsingesteldheid.

Die metode wat 'n Geskiedenis-onderwyser gebruik om byvoorbeeld die Franse Revolusie of die Reformasie aan sy leerlinge te onderrig, is geen minder belangrike saak nie, maar staan sentraal tot Christelike onderrig. As die verwerwing van kennis alleen voorop sou staan, sou die onderwyser slegs 'n opsomming van hierdie gebeure aan die leerlinge kon voorlees of dit aan hulle oorvertel. 'n Christen-onderwyser besef dat leerlinge ook moet leer hoe om sulke gebeure aan die hand van Bybelse norme te beoordeel. Die metode moet leerlinge rig om die gebeure nie net te ken nie, maar ook krities te kan evalueer. 'n Groepbespreking met gerigte vrae kan leerlinge begelei om dit wat hulle geleer het ook vanuit die regte hartsgesindheid (norme) te beoordeel. Dit is vrae soos of 'n revolusie of reformasie toelaatbaar is, of die gevolge positief of negatief was, en hoe sulke gebeure ons vandag beïnvloed.

Die kies van die regte onderrigmetode in praktyk

Christelike onderwys is nooit die aanhaal van 'n klomp losstaande feite of teksverse buite hulle verband, of 'n morele sedelessie hier en daar nie. Dit het altyd gesag, ook wat die metode van onderrig betref. 'n Gelowige onderwyser doen moeite om te bepaal wat God se wil is en besin gedurig daarvoor hoe om dit in praktyk uit te voer. As God wil hê dat leerlinge moet leer lees om daardeur sy Woord te kan bestudeer, sal 'n gelowige onderwyser in die grondslagfase hierdie vaardighede so effektief as moontlik aan sy of haar leerlinge onderrig. So 'n onderwyser doen moeite om vas te stel of die globale- of fonetiese metode die mees geskikte metode is om die leerlinge mee te leer lees. Dit is geen maklike taak nie, en verg harde werk en toewyding.

In praktyk verskil die onderrigmetode wat 'n gelowige onderwyser volg nie noodwendig veel van dié van sy of haar ongelowige kollegas nie. Beide groepe kan in baie gevalle dieselfde metodiek gebruik, byvoorbeeld hoe om 'n spotprentjie te leer teken in kunsopvoeding. Die onderliggende motief waarom 'n sekere metode gevolg word mag radikaal van mekaar verskil. Waar die kind se beste belang of sy of haar skeppingvermoë vir sommige onderwysers voorop mag staan, gaan dit vir 'n gelowige onderwyser oor veel meer as net dit. Ten diepste gaan dit vir die Christen-onderwyser daarvoor om alle middele tot sy of haar beskikking so aan te wend dat leerlinge daardeur leer om God en hulle naaste te dien.

Die ouderdom van die leerlinge, hulle verstandelike vermoëns en hulle sosio-kulturele agtergrond speel natuurlik ook 'n belangrike rol. Leerlinge wat deur middel van rekenaar-tegnologie toegang tot 'n groot hoeveelheid bronne het, kan byvoorbeeld nie op dieselfde wyse as ander leerlinge leer nie. Dieselfde inhoud mag gelyktydig deur twee gelowige onderwysers op twee uiteenlopende maniere onderrig word. Dit kan wees omdat onderwysers se gawes van mekaar verskil. Die een metode is ook nie noodwendig beter as 'n ander een nie. Waar sommige leerlinge deur middel van internetsoektogte die gevolge van besoedeling op die natuur bestudeer, kan ander leerlinge dit deur 'n praktiese projek doen. Gelowige onderwysers se opdrag bly wel om gegewe dit wat God van hulle verwag en met inagneming van hulle eie gawes en talente, asook die eienskappe van die spesifieke klas, die bes moontlike metode te kies om die leerlinge te onderrig.

Aktiwiteit

Besin en bespreek die volgende punte met mekaar:

1. Moderne tegnologie bring mee dat daar geen ruimte meer is vir informatiewe onderrig waar leerlinge net passief sit en luister nie.
2. Eksperimentele navorsing is die ideale metode van onderrig en moet so ver moontlik in elke onderrigsituasie gebruik word.
3. Elke onderwyser het sy eie unieke metode van onderrig wat vir hom of haar werk. 'n Onderwyser moet liefsvan daardie metode gebruik maak en eerder van ander soortgelyke metodes probeer wegbly.

*Vir die Christen-
onderwysers is die
metodiek wat hulle volg,
sowel as die inhoud wat
hulle onderrig, belangrik.*

*Die een mag nie ten
koste van die ander
voorop gestel word nie.
Die wyse waarop Jesus
Christus sy dienswerk
op aarde verrig het, bied
die perfekte voorbeeld.
Inhoudelik het Hy net
dit wat waar en reg is
onderrig, maar altyd op
die regte manier sodat
dit tot eer van sy
Vader geskied.*

HOOFSTUK

---

8 Die onderwyser se verhouding met ander

Doelwitte

Geen onderwyser verrig sy taak in isolasie nie. Daarom moet elke gelowige onderwyser deeglik besin oor die wyse waarop hy met ander persone in die gemeenskap omgaan, asook oor hoe hy of sy in die openbaar optree.

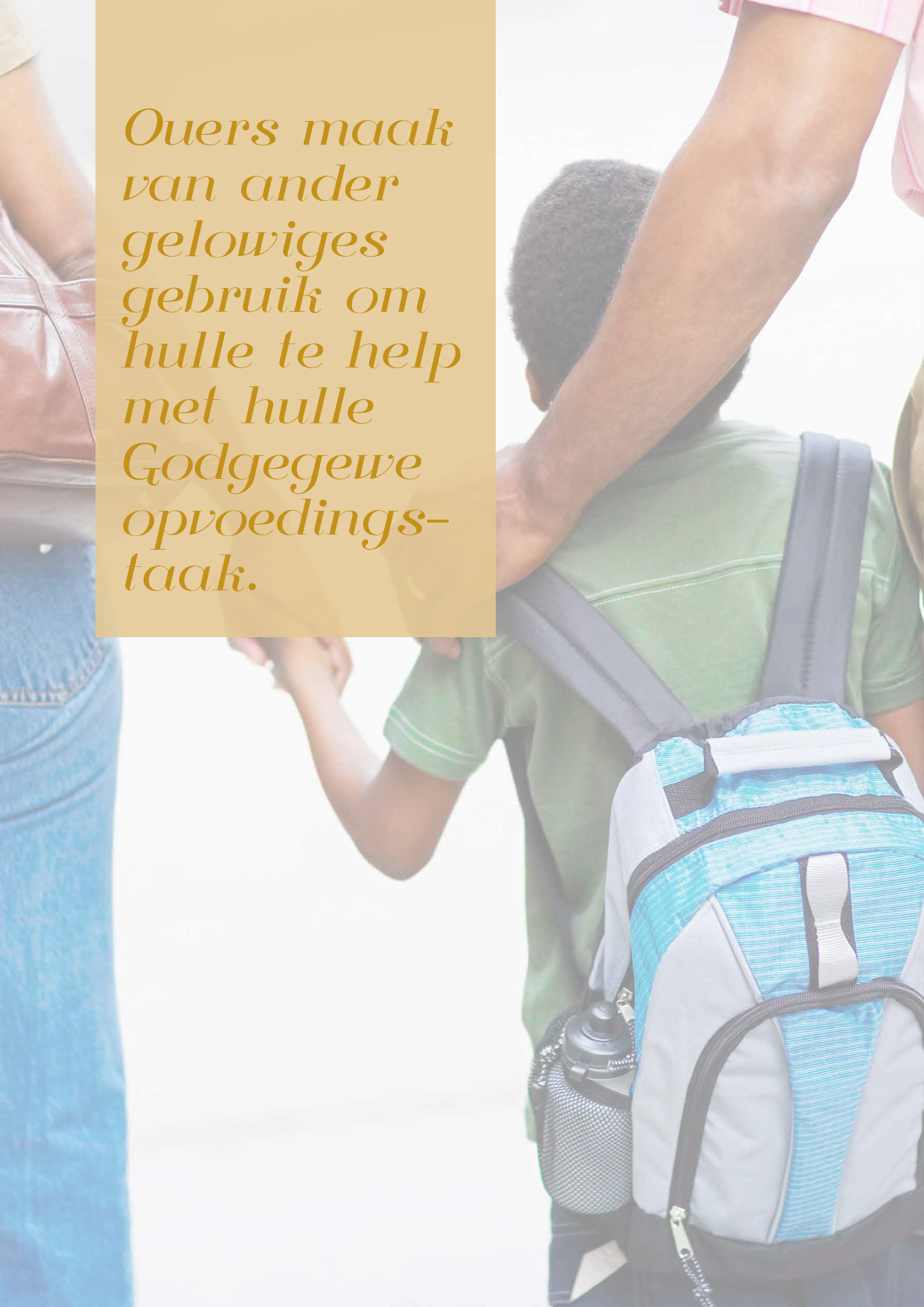
'n Gelowige onderwyser is 'n gawe van die Here

In die verlede was onderwys 'n gerespekteerde beroep. In baie gevalle was die skoolmeester en predikant die enigste gekwalifiseerde persone in hulle gemeenskappe en is van hulle verwag om die leiding op vele terreine te neem. Die samelewing het hulle geëer vir die werk wat hulle verrig en hulle met agting en respek behandel. Ongelukkig het hierdie toedrag van sake ingrypend verander. Vandag word jou status in die reël nie meer deur jou beroep bepaal nie, maar deur die welvaart waaroor jy beskik. Baie leerlinge kies daarom eerder om 'n beroep te volg wat 'n goeie inkomste verseker as een waar hulle minder verdien. Diensbaarheid aan God en medemens het minder belangrik geword.

Baie persone sien op die onderwysprofessie neer. Na hulle oordeel is onderwysers slegs tegnisiërs wat leerlinge met allerlei take besig hou waarvan die sinvolheid nie altyd so seker is nie. Van skole word dikwels ook die onmoontlike verwag. Opmerkings soos “ons kinders leer nie meer dissipline op skool nie” of “dit is juffrou X se skuld dat my kind met Wiskunde sukkel” kom baie voor. Indien 'n skool sukkel om aan ouers se verwagtinge te voldoen, word die skool en sy onderwysers beswadder of afgekraak. Soms word onderwysers selfs openlik voor leerlinge op 'n negatiewe wyse bespreek, of moedig ouers hulle kinders selfs aktief aan om hulle teen 'n onderwyser se gesag te verzet.

Diegene wat die onderwysprofessie minag of gelowige onderwysers se gesag ondermyn, besef nie dat so 'n skool met sulke onderwysers 'n gawe van die Here is nie. Die Heilige Gees werk dit in gelowiges se harte en rus hulle met die nodige talente toe om 'n onderwyser te mag wees. Die Here doen dit omdat Hy wil hê dat gelowige onderwysers sy kinders in die vrees van sy Naam moet opvoed. Ouers wat dit besef, sal dankbaar met hulle kinders se onderwysers omgaan. Hulle besef onderwysers het ook tekorte en gebreke, maar waardeer die hulp wat hulle ontvang met die opvoeding van hulle kinders. Net so sal onderwysers wat besef hulle is 'n gawe van die Here, moeite doen om hulle beroep na die beste van hulle vermoëns te beoefen.

*Ouers maak
van ander
gelowiges
gebruik om
hulle te help
met hulle
Godgegewe
opvoedings-
taak.*

Ouer-onderwyser verhouding

Ouers ontvang in die Skrif die opdrag om hulle kinders in die weë van die Here op te voed sodat hulle op die regte manier voor sy aangesig kan lewe. Aangesien dit 'n omvattende en ook 'n gespesialiseerde taak is, maak baie ouers van ander gelowiges gebruik om hulle daarmee te help. 'n Gelowige onderwyser vorm daardeur deel van die geloofsgemeenskap wat die kinders opvoed. As “mede-ouer” staan die onderwyser nie onder of bo die ouer nie, maar eerder langs die ouer. Hy of sy word met dieselfde gesag as die ouer deur God beklee. As gevolg van hulle professionele kundigheid neem onderwysers wat formele skoolonderwys betref wel die leiding om te verseker dat die leerlinge die vereiste akademiese standaard bereik.

Die leerstof wat die leerlinge op skool leer moet ten nouste aansluit by die onderrig en opvoeding wat kinders tuis ontvang. Dit verwar 'n leerling as hy of sy tuis hoor dat God alle dinge geskape het, maar op skool leer dat alle dinge deur toeval of 'n evolusieproses tot stand gekom het. 'n Gesonde ouer-onderwyser verhouding kan help voorkom dat dit gebeur. Ouers behoort nie net by die afrigting van sportspanne of fondsinsamelings betrokke te wees nie. Hulle kan ook waardevolle insette lewer oor die normatiewe begronding van die onderskeie vakgebiede. Deur ouers op 'n gestruktureerde wyse by jou vakgebied te betrek, skep jy nie net 'n nuwe band tussen jou en die ouers nie, maar stem jy hulle ook positief teenoor jou vakgebied.

Dit is belangrik dat onderwysers kennis moet dra van hoe hulle leerlinge se situasies tuis lyk. Kom 'n leerling byvoorbeeld uit 'n stabiele omgewing waar hy of sy goeie ondersteuning van sy of haar ouers ontvang, of is die leerling se situasie van so 'n aard dat dit vir hom of haar moeilik is om op sy of haar skoolwerk te konsentreer? Net so moet ouers ook weet hoe hulle kinders skolasties vorder. 'n Ouerand een of twee keer per jaar is eintlik nie voldoende nie. 'n Telefoonoproep of teksboodskap kan help om ouers oor hulle kinders se vordering op hoogte te hou. In praktyk is dit moeilik uitvoerbaar, maar die ideaal is seker dat elke onderwyser ook leerlinge se ouers tuis gaan besoek. So kan onderwysers hulleself nie net van die leerlinge se omstandighede vergewis nie, maar ook die leerlinge se vordering met die ouers bespreek.

*Die Here
beveel
ons in sy
Woord om
mekaar op te
bou en te lei.*

Onderwyser-kollega verhoudings

Die Here verwag van elke gelowige om in 'n persoonlike verhouding met Hom te leef. Dit beteken egter nie dat jy Hom in isolasie mag dien nie. Dit is soos 'n boom in 'n bos. Beide die individu en die groep is ewe belangrik. Nooit mag die een ten koste van die ander vooropgestel word nie. In die Skrif word hierdie verhouding deur die beeld van 'n liggaam vergestalt. Al het elke lid sy eie funksie, kan die liggaam net na behore funksioneer as elke lid goed saam werk. Dieselfde beginsel geld ook in Christelike onderwys. Anders as die tydgees waarin elke onderwyser graag sy eie ding doen, moet gelowige onderwysers leer om saam te besin oor hoe hulle Christelike onderrig in praktyk kan laat realiseer.

Elke vakgebied fokus op 'n sekere deel van God se skepping en werke, maar in Jesus Christus vorm al die dele 'n eenheid. Gelowige onderwysers moet aan hulle leerlinge kan aantoon hoe al hierdie kennis in Christus sy begronding vind. Om dit sinvol te kan doen, is dit goed om ook kennis te dra van die werk wat ander kollegas in hierdie verband verrig. Hierdie kennis stel jou in staat om sekere lyne, wat reg deur alle vakgebiede strek, aan jou leerlinge uit te wys. God se voorsienigheid tree byvoorbeeld nie net in Ekonomie na vore as leerlinge produksiefaktore behandel nie, maar ook in Biologie as hulle na voortplanting by sekere organismes kyk. Gereelde gesprekke met gelowige kollegas sal jou nie net help opskerp vir hierdie belangrike taak nie, maar jou ook motiveer om al dieper in God se openbaring te delf.

In praktyk kan gelowige kollegas baie vir mekaar beteken. Elkeen het sy of haar moeilike of af dae. Dit is dan wanneer 'n woord van bemoediging of die luister na die probleem rondom 'n koppie tee gedurende 'n pouse van groot waarde kan wees. Die Here beveel ons immers in sy Woord om mekaar op te bou en te lei. As medegelowiges moet onderwysers mekaar voortdurend bemoedig en ondersteun om nie in hulle ywer vir die Here te verslap nie. Net so moet gelowige kollegas mekaar ook vermaan as een van hulle dalk 'n misstap begaan. In die Evangelie van Matteus gee Jesus Christus duidelike riglyne oor wat gelowiges te doen staan as dit wel gebeur. Hoofstuk 9 fokus meer daarop as die hantering van geskille en verskille tussen persone behandel word.

Die onderwyser in die gemeenskap

Die Here vergelyk gelowiges in die bergpredikasie met 'n stad wat bo-op 'n berg lê en wat nie weggesteek kan word nie. Dit geld in besonder vir elke gelowige onderwyser. Deur jou optrede moet leerlinge, ouers en ander persone in die gemeenskap kan sien dat jy jou lig laat skyn in 'n donker wêreld. Dit beteken beslis nie dat jy die hele dag, by wyse van spreke, met die Bybel onder die arm moet rondloop nie, maar wel dat jou optrede van so 'n aard moet wees dat ongelowiges dit kan sien en God verheerlik. 'n Onderwyser wat sy humeur vir die skeidsregter of spelers verloor as sy span nie na wense vaar nie, tree beslis nie as 'n ligdraer op nie. Dit geld byvoorbeeld ook vir sommige onderwysers se drankmisbruik by gesellighede na afloop van sportbyeenkomste.

Die beeld wat onderwysers buite skoolverband aan hulle leerlinge uitdra is ewe belangrik. Hulle gedrag moet altyd getuig van nederigheid, selfbeheersing, lankmoedigheid, respek en liefde teenoor ander mense. Aspekte soos jaloesie, naywer, skinder en selfsugtigheid moet met alle mag beveg word. Net so moet hulle voorkoms en kleredrag altyd van goeie smaak getuig. Veral jong juffrouens moet versigtig let op hulle kleredrag. Kort rokkies of deurskynende bloese mag dalk jou eie skoonheid beklemtoon, maar dra beslis nie die regte boodskap aan hulle leerlinge oor nie.

'n Gelowige onderwyser se verantwoordelikheid strek veel verder as net die skoolterrein, en stop ook nie sodra die skoolklok aan die einde van die dag lui nie. As lid van die geloofsgemeenskap waarbinne jy jouself bevind, is jy medeverantwoordelik vir jou leerlinge se doen en late, ook na skoolure. Dan mag jy dit byvoorbeeld nie ignoreer wanneer dit onder jou aandag kom dat leerlinge gereeld drank op 'n partytjie misbruik of seuns dogters onweloweglik behandel nie. In sulke gevalle moet altyd met groot wysheid en selfbeheersing opgetree word. In die reël is dit ook wys om die betrokke leerlinge se ouers of voogde by die proses te betrek. Onthou, die doel van enige tughandeling is nooit om die oortreder te vergeld vir sy verkeerde dade nie, maar eerder om hom of haar vir dit wat reg is te wen.

Aktiwiteit

Beskryf in minder as 120 woorde 'n goeie ouer-onderwyser verhouding in jou skool en hoe dit in praktyk kan verbeter. Indien moontlik plaas so 'n artikel in die skool se nuusbrief aan die ouers.

*'n Gelowige onderwyser
vorm deel van die
geloofsgemeenskap wat
kinders opvoed. So staan
hulle langs die ouers in
die opvoeding van kinders.
Christen-onderwysers het
die verantwoordelikheid
om saam te besin oor hoe
hulle Christelike onderrig in
praktyk kan laat realiseer,
en moet as medegelowiges
mekaar voortdurend
bemoedig en ondersteun
om nie in ywer vir die Here
te verslap nie. Deur jou
optrede moet jy jou lig laat
skyn in 'n donker wêreld.*

HOOFSTUK

---

9 Personeel- aangeleenthere

A man with dark hair, wearing a dark grey suit jacket, a white shirt, and a blue tie with small white squares, is sitting at a desk. He is looking slightly to the left with a thoughtful expression. His hands are resting on a spiral notebook on the desk, and he is holding a pen. The background is a plain white wall with a green plant visible on the right side.

Doelwitte

Die personeel van 'n skool bly sy belangrikste bate. Daarom moet skole se bestuur of beheerliggame seker maak dat hulle net die regte persone in diens neem en om op die regte wyse met hulle personeel te werk gaan.

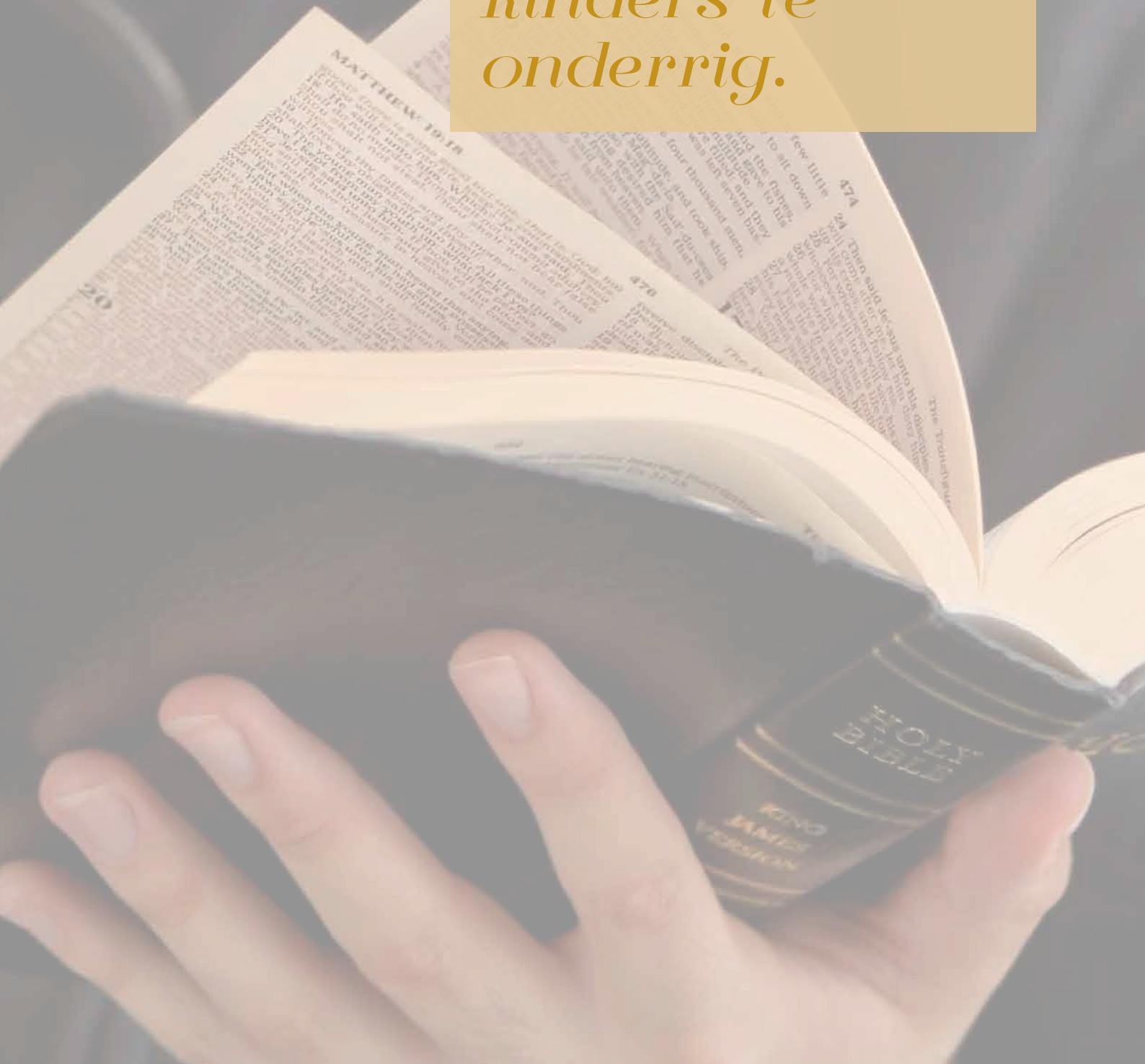

Die indiensneming van die regte persone

Dit gebeur soms dat die bestuur van 'n skool homself totaal en al misgis met die aanstelling van 'n personeelid. Dit was die geval toe 'n dame wat as dux-student deur haar universiteit aangewys is vir 'n pos by 'n Christelike privaatskool aansoek gedoen het. Beide die skoolhoof en die bestuur was aanvanklik baie beïndruk met die dame, veral toe sy aandui dat sy bereid sou wees om die pos vir 'n billike salaris te aanvaar. Volgens die bestuur was dit 'n aanduiding dat sy haar taak as roeping sien en sal uitleef. Binne die eerste paar weke het dit egter geblyk dat dit nie die geval was nie. Vir haar was die pos, met wat sy geoordeel het, 'n lae werklading sou hê, slegs 'n goeie geleentheid om haar eie akademiese loopbaan te bevorder. Na vele klagtes van ouers en talle pastorale gesprekke het sy na 'n paar maande besluit om eerder te bedank. Gebeurtenisse soos hierdie wys daarop hoe belangrik die aanstelling van die regte personeel vir enige skool is.

In sy tweede sendbrief aan Timoteus gee die apostel Paulus aan hom die opdrag om bekwame persone te vind om die werk te verrig. Om sulke persone te vind is egter nie maklik nie. Van Christen-onderwysers word 'n hoë verwagting gekoester. Dit is nodig aangesien onderwys tegelykertyd 'n kuns maar ook 'n wetenskap is. Boonop verg dit toewyding aan die Here om 'n goeie onderwyser te wees. By die indiensneming van nuwe personeel moet getoets word in watter mate die kandidate aan die volgende drie vereistes voldoen:

*Gelowige
onderwysers
moet aangestel
word om
gelowige
ouers se
kinders te
onderrig.*

- Nie alle persone ontvang die talente van die Here om 'n onderwyser te wees nie. Slegs diegene wat Hy roep en met die nodige gawes toerus, kan waarlik die kuns bemeester om leerlinge effektief te onderrig. Die vermoë om van nature goeie dissipline te handhaaf, om nuwe inligting op 'n kreatiewe wyse te kan oordra of om moeilike kinders te kan hanteer, is gewoonlik 'n goeie aanduiding dat 'n persoon wel die kuns om 'n onderwyser te wees sal kan bemeester.
- Onderwys is meer as net 'n kuns. Dit is ook 'n wetenskap. Die kans is skraal dat 'n gebore onderwyser van nature in 'n goeie onderwyser sal ontwikkel sonder die nodige opleiding, kennis en vorming. Die professionele aard van die beroep vereis dat alle onderwysers oor 'n akademiese kwalifikasie moet beskik voordat hulle aangestel kan word. Onderwysers moet oor 'n goeie vakkennis beskik, weet wat die grondbeginsels van effektiewe onderrig is, en weet hoe om leerlinge te hanteer.
- Christelike onderwys verg ook besondere toewyding nie aan die leerlinge, die skool of die ouers in die eerste plek nie, maar aan Jesus Christus. Dit is die onderwyser se antwoord op die Here wat hom of haar roep om in sy koninkryk te arbei. Onderwysers wat hulle taak vanuit hierdie perspektief aanpak dros nie as dinge swaar gaan nie. Hulle besef dat die Here hulle gekies en toegerus het vir die taak en daarom kan, moet en wil hulle dit in gehoorsaamheid doen.

Uit bogenoemde is dit duidelik dat slegs gelowige onderwysers aangestel mag word om gelowige ouers se kinders te onderrig. Dit is immers Christus self wat sy kinders onderrig. Dit doen Hy deur gelowige onderwysers as werktuie in sy diens te gebruik. Dit beteken nie dat gelowige onderwysers nie ook aan ongelowige leerlinge onderrig mag gee nie. Christus wil alle mense onderrig oor sy groot en roemryke daade.

Vergoeding van personeel

Die salaris wat onderwysers ontvang is dikwels 'n kontroversiële saak. Ons sien gereeld op televisie hoe onderwysers reg oor die wêreld vir hoër salarisse en beter werkomstandighede vra. Na hulle oordeel is onderwys die moeder van alle beroepe en behoort onderwysers daarom een van die besbetaalde beroepe te wees. Al is hulle reg in hulle oordeel sal gelowige onderwysers mooi besin voor hulle onderrig van die leerlinge weerhou. Gelowige onderwysers besef dat die Here aan hulle die taak opdra om te onderrig en dat hulle daarom nie aan stakings mag meedoen nie. Dit beteken beslis nie dat onderwysers onreg in hulle diensvoorwaardes maar gelate moet aanvaar nie. Die wyse waarop hulle dit egter aanspreek moet getuig van gehoorsaamheid aan die Here.

Die Bybelse beginsel dat 'n arbeider sy loon werd is geld natuurlik ook vir onderwysers. Beheerliggame van skole moet daarom toesien dat onderwysers 'n billike vergoeding vir hulle werk ontvang. Dit is nodig sodat onderwysers onbelemmerd op hulle werk kan fokus. Die werk van 'n onderwyser wat wonder waar die geld vandaan gaan kom om kos vir die maand te koop sal beslis daaronder ly. Maar die Here leer ook dat jy tevrede moet wees met dit wat jy verdien. Onderwysers met 'n uitspattige leefstyl mag nie kla oor lae salarisse wat nie hulle leefstyl kan finansier nie. Uit dankbaarheid vir dit wat hulle van die Here ontvang, moet gelowige onderwysers ook aan hulle leerlinge wys wat dit beteken om as rentmeesters op te tree.

Personeelopleiding en -ontwikkeling

Ongelukkig is daar min onderwysersopleidinginstansies waar voornemende onderwysers meer van Christelike onderwys kan leer. Openbare universiteite doen in die reël prakties geen moeite om aan studente te vertel hoe om hulle geloofsoortuigings in die onderwysprofessie uit te leef nie. Baie gelowige onderwysers het dus nooit geleer hoe om Bybelse norme in die onderwyspraktik toe te pas nie. Die aanname word ook soms gemaak dat gelowige onderwysers nie nodig het om oor die aard en karakter van Christelike onderwys te besin nie aangesien hulle reeds Christene is. So 'n siening is foutief. Die Bybel maak dit duidelik dat alle aspekte van 'n gelowige se lewe diensbaar aan Christus gestel moet word. Dit sluit die onderwys in. Daarom moet gelowige onderwysers voortdurend gesamentlik en individueel besin oor wat die reformasie van die onderwysprofessie in praktik impliseer.

Christenskole wat hierdie noodsaak besef doen daarom moeite met personeelontwikkelingsprogramme waar onderwysers gesamentlik dieper in die skatkis van Christelike onderwys kan delf. Personeelsamesprekings bied aan junior personeel die geleentheid om by meer ervare kollegas te leer hoe om sake soos evaluering of leierskapsontwikkeling vanuit 'n normatiewe raamwerk aan te pak. Personeel ontvang ook die geleentheid om 'n gemeenskaplike etos te ontwikkel en daar rondom te verenig. Almal weet dan waarvoor die skool staan en ondersteun mekaar in die uitlewing daarvan. Eie voor- en afkeure staan dan nie meer voorop nie, maar wel die gemeenskaplike doel wat die personeel nastreef. Personeel wat hulleself hiermee besig hou is gelukkig want hulle ervaar nie net die onderlinge band van liefde nie, maar hulle kan dit ook aktief uitleef.

Gelowige onderwysers doen verder moeite met hulle persoonlike geloofsgroei. In sy brief aan die gemeente in Efese roep die apostel Paulus gelowiges op om kragtig in die Here en in sy sterkte te word. Die opdrag tot geloofsgroei geld in besonder vir onderwysers wat deur hulle doen en late 'n voorbeeld aan hulle leerlinge moet stel. Onderwysers wat self geen geloofsgroei beleef nie sal moeilik die leerlinge positief oor hulle geloofslawe kan stem. Diegene wat die Here in die gebed vra om hulle denke te vernuwe doen moeite met persoonlike Bybelstudie, huisgodsdienste en kerklike deelname. Dan leef, bid en doen jy jou werk in gehoorsaamheid aan die Here. Sulke onderwysers is 'n lewende getuigenis van wat dit beteken om die Here te dien.

*Gelowige
onderwysers
moet hulle
kollegas bly
motiveer om
kragtig in
diens van die
Here te arbei.*

Personeelmotivering

Die groot werklading waaronder onderwysers gebuk gaan, sowel as die hoë verwagtinge wat die gemeenskap van onderwysers koester, veroorsaak dat baie onderwysers se moreel op 'n laagtepunt staan. Sulke onderwysers sukkel gewoonlik om steeds sin te gee aan die dinge waarmee hulle besig is. Ons vind dieselfde by Jesus se dissipels kort voor sy kruisiging. Jesus motiveer hulle om moed te hou deur aan hulle te sê dat Hy reeds die wêreld oorwin het. Op 'n soortgelyke wyse moet gelowige onderwysers ook hulle kollegas aanhou motiveer om kragtig in diens van die Here te arbeid. Onderwysers wat die diepere betekenis van hulle taak raaksien, sal inherent gemotiveerd wees om hulle bes te doen.

In praktyk is dit goed om hierdie diepere betekenis in 'n gesamentlike visie te verwoord. Dit gee 'n banier waaragter die personeel nie net kan verenig nie, maar ook gesamentlik voor kan stry. So kan elke onderwyser dit wat die skool nastreef sy eie maak. As dit is om die leerlinge in die weë van die Here op te voed, besef die onderwyser dat sy bydrae van kritiese belang is en daarom nie gemis mag word nie. Met diegene wat om die een of ander rede uitsak of hulle motivering verloor, moet persoonlike bemoeienis gemaak word. Dit is die mooie van Christelike onderwys. Die onderwysers is nie in kompetisie met mekaar nie, maar ondersteun, bemoedig en motiveer mekaar in die uitvoering van hulle taak.

Beslegting van geskille en verskille

Ongelukkig spring Christen-onderwysers nie die werk van Satan vry nie. Hy doen juis moeite om tweedrag, verdeeldheid en onmin tussen gelowiges te saai. Dit is dus te wagte dat daar verskille en selfs ook geskille tussen gelowige onderwysers sal wees. Onderwysers kan onderling verskil oor wat leerlinge tydens 'n skoolkonsert moet opvoer of oor die wyse waarop 'n leerling met gedragsprobleme hanteer moet word. Om van opinie te verskil is nie verkeerd nie. Dit kan selfs voordelig wees om 'n saak uit verskillende hoeke te belig. In die keuse van 'n sportspan kan daar byvoorbeeld ook nie noodwendig tussen reg en verkeerd onderskei word nie. As beide partye egter ooreenkom om sake op 'n ordelike wyse te hanteer, kan gesonde konflik as 'n positiewe punt gesien word.

Die Bybel gee duidelike aanduidings oor hoe gelowiges geskille moet hanteer. Daarvolgens moet gelowiges verskille direk met mekaar bespreek. Dit is verkeerd om aan 'n ander persoon te noem dat 'n kollega 'n fout begaan het as jy dit nie eers self met die skuldige persoon bespreek het nie. As die persoon na jou luister en dit wat verkeerd was regstel, is die saak afgehandel en mag dit nie verder bespreek word nie. Maar as hy of sy nie luister nie en voortgaan met die verkeerde is dit jou plig om 'n getuie saam te neem om die saak verder te bespreek. Slegs as hy of sy vir beide persone nie luister nie, mag die saak in die openbaar bespreek word. Weerhou jou dus daarvan om kollegas se gebrekkige voorbereiding, afwesigheid in klasse of hulle swak hantering van dissipline met ander kollegas, of selfs die ouers te bespreek. Wie dit doen maak hulleself direk skuldig aan 'n oortreding van die Here se wet.

*Die Bybel
gee duidelike
aanwysings
oor hoe
gelowiges
geskille
moet
hanteer.*

Dit is net so verkeerd om sake wat verkeerd is en aangespreek behoort te word, te ignoreer ter wille van 'n valse skyn van vrede. 'n Vak- of departementshoof wat byvoorbeeld merk dat 'n kollega nie sy of haar werk na behore doen nie, moet dit aanspreek. In sulke gevalle moet die saak en nie die persoon nie, aangespreek word. Praat oor die boeke wat nie nagesien is nie, sonder om daarna te verwys dat die persoon nooit 'n goeie onderwyser sal uitmaak nie. Die Spreukedigter waarsku ook daarteen om ondeurdagte opmerkings te maak. Daarom is dit wys om soms 'n dag of twee te laat verloop voor jy 'n moeilike saak aanpak. Onthou, persone wat sake op die regte wyse hanteer, tree nie net wys op nie, maar help ook bou aan God se koninkryk.

Aktiwiteit

Dink krities na oor hoe jy met jou kollegas omgaan. Waarop kan jy moontlik verbeter?

- Doen jy moeite om dit wat jy van Christelike onderwys geleer het ook met jou kollegas te deel?
- Is jy bereid om op 'n positiewe wyse met jou kollegas saam te werk?
- Hanteer jy konflik op die regte wyse?

*Skole is
verantwoordelik
daarvoor om
bekwame persone te
vind om die werk te
verrig. Dit is egter
ook noodsaaklik om
gelowige onderwysers
aan te stel. Hierdie
onderwysers moet
billik vergoed word
vir die werk wat
hulle doen en aktief
gelei word in die
ontwikkeling van
hulle Christelike
benadering tot
onderwys.*

HOOFSTUK

---

10 'n Gedragsorde vir Christen- onderwysers

A photograph of a young woman with light brown hair tied back, smiling warmly. She is wearing a light-colored cardigan over a peach-colored top. Her arms are crossed. The background is a blurred classroom with a green chalkboard and a whiteboard.

Doelwitte

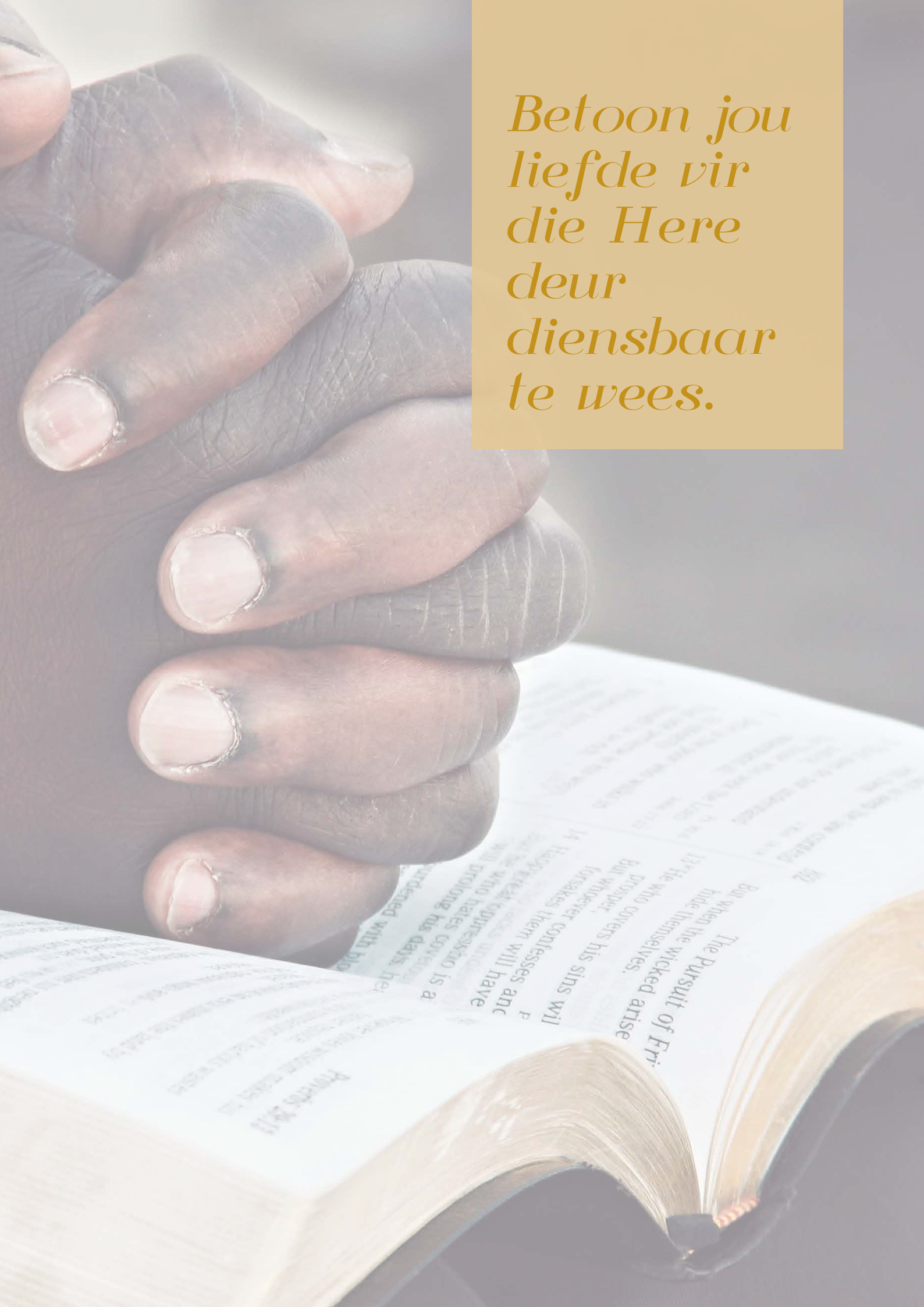
'n Gedragsorde vir Christen-onderwysers kan help om alle onderwys rondom Skrifuurlike norme te verenig. Deur gesamentlik so 'n gedragsorde te onderteken vind gelowige onderwysers 'n gesamentlike akkoord of ooreenkoms oor wat as reg en verkeerd beskou word in die uitoefening van hulle beroep.

Waarom 'n gedragsorde vir Christen-onderwysers?

Sommige samelewingsverbande beskik oor 'n ooreengekome orde wat ten doel het om die spesifieke verband te orden. Die meeste kerkverbande het 'n kerkorde wat aandui hoe gemeenskaplike sake in die kerkverband hanteer moet word. Op 'n soortgelyke wyse kan 'n gedragsorde vir Christen-onderwysers ook norme neerlê om Christelike onderwys te orden. Met God se Woord as rigsgnoer, moet gelowige onderwysers hulleself vergewis hoe die Here onderwys en opvoeding wil orden sodat hulle die onderwyspraktyk daarvolgens kan rig. Dit is belangrik om te besef dat geen orde, hoe volledig ook al, alle aspekte van die Christelike onderwys kan begrond nie. Daarom mag dit nodig wees om die orde van tyd tot tyd te hersien en, indien nodig, aan te pas.

'n Orde vir Christen-onderwysers is nie 'n onveranderlike wet wat rigied afgedwing moet word nie, maar eerder 'n dokument met 'n dienende karakter. Dit wil Jesus Christus se hoofskap op alle lewensterreine, en in besonder die onderwys, aan gelowige onderwysers formuleer. Die onderhouding en handhawing daarvan bied onderwysers die geleentheid om hulle eie en kollegas se optrede, binne sowel as buite die klas, krities te beoordeel. Gelowige onderwysers kan en moet mekaar opskerp, bemoedig en, indien nodig, vermaan om terug te reformeer na God se Woord. Maar 'n gedragsorde vir Christen-onderwysers dra alleen gesag as dit die Bybelse norme oor onderrig en opvoeding, noukeurig en getrou reflekteer.

*Betoon jou
liefde vir
die Here
deur
diensbaar
te wees.*

12 But when the wicked arise
hide themselves:
The Pursuit of Fri-
13 He who covers his sins will
Dropsider,
But whosoever confesses
forsakes his sins will
14 He who hides his sins will
P
will be who hates confession and
will prolong his days, he
burdened with his

'n Gedragsorde vir Christen-onderwysers

Lewensbeskoulieke aspekte

As Christen-onderwyser verbind ek my tot die volgende:

- Om in my daaglikse handel en wandel die Here met my hele hart, siel en verstand lief te hê en om my naaste, in besonder die leerlinge, hulle ouers en my kollegas, se beste belang te soek deur aan hulle diensbaar te wees.
- Om te erken dat die leerlinge die eiendom van die Here is en daarom nie aan hulle ouers of die staat behoort nie. Ek beseft dat enige persoon wat God se eiendom van Hom afvallig maak 'n verskriklike oordeel sal ontvang.
- Om te erken dat God Homself in die eerste plek deur sy werke en daarna in meer besonderhede deur sy Woord openbaar. Dit impliseer dat ek die leerlinge moet leer om God se Hand nie net in die Bybel nie, maar in elke vakgebied raak te sien. Die een kan nie sonder die ander na behore verstaan word nie.
- Om die gesag van die Bybel oor alle lewensterreine, in besonder oor die onderwys en opvoeding, te handhaaf en om my taak as onderwyser in gehoorsaamheid aan die Bybel as norm, nougeset uit te voer.
- Om moeite te doen om die Here deur werksaamhede soos Bybelstudie, gebed, huisgodsdiens en erediensbywoning, beter te leer ken soos wat Hy Homself in en deur sy Woord aan ons openbaar, sodat ek al meer tot volwassenheid in die geloof kan groei.
- Om daaglik teen Satan en sy bese magte te stry. Dit hou in dat ek nie net die leerlinge sal toerus om kennis van die antitese tussen lig en duisternis op te bou nie, maar hulle ook weerbaar sal maak om aktief Satan en sy bese magte teen te staan.

COWBOYS

58082000

FEBRUARY 2015

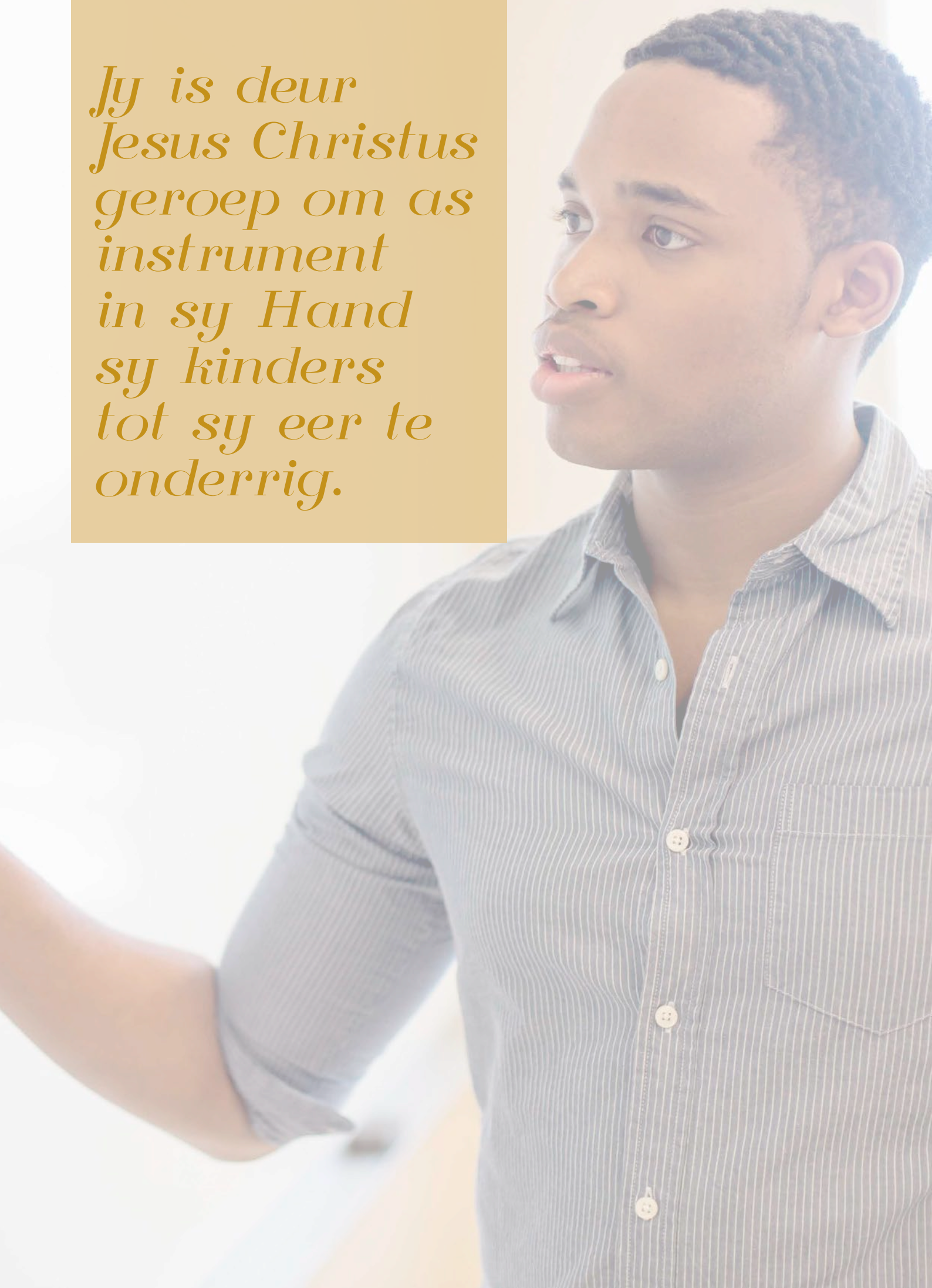
- Om my eie gebrokenheid en sonde voor die Here, sowel as die invloed van sonde op die uitleef van my roeping as onderwyser, te besef.
- Om aktief verantwoordelikheid te aanvaar vir dit wat in en met die skoolgemeenskap mag plaasvind. Dit sluit in om op mekaar te let, mekaar te vermaan indien nodig, maar ook om mekaar se laste te dra.

Professionele optrede

As Christen-onderwyser verbind ek my tot die volgende:

- Om te erken dat Christus die enigste ware Leermeester is en bly. Ek word dus deur Jesus Christus, die groot Leermeester, geroep om as instrument in sy Hand sy kinders tot sy eer te onderrig.
- Om die besondere gesagsposisie waarin God my as onderwyser plaas met waardigheid te beklee en daarvolgens te handel.
- Om alle gesagstrukture soos vak-, departement-, adjunk- en skoolhoofde wat oor my aangestel is, te erken en te eerbiedig.
- Om alle reëls binne skoolverband te eerbiedig.
- Om my gewillig aan enige dissiplinêre aksie te onderwerp as ek miskien in my doen of late 'n oortreding sou begaan.
- Om in alle aktiwiteite wat ek as persoon, of die skool as instansie mag aanpak, nie my eie of die skool se eer te soek nie, maar Gods eer alleen voorop te stel.
- Om in die beplanning en deelname aan alle binne- sowel as buitekurrikulêre aktiwiteite wat by die skool mag plaasvind, Bybelse norme te laat geld. Dit sluit aspekte soos fondswerwing, sport en kultuurbedrywighede, die erkenning van prestasie en leierskapontwikkeling in.

*Jy is deur
Jesus Christus
geroep om as
instrument
in sy Hand
sy kinders
tot sy eer te
onderrig.*

- Om te alle tye eties korrek en professioneel op te tree. Dit sluit aspekte soos eerlikheid, betroubaarheid, stiptelikheid en lojaliteit in.
- Om as lid van die skoolgemeenskap my kollegas sowel as die bestuur van die skool aktief te ondersteun in die uitvoering van hulle professionele pligte.
- Om alle moontlike geskille of verskille wat daar mag ontstaan met leerlinge, ouers of kollegas op die korrekte wyse, soos neergelê in God se Woord, te besleg.

Didaktiese aangeleenthede

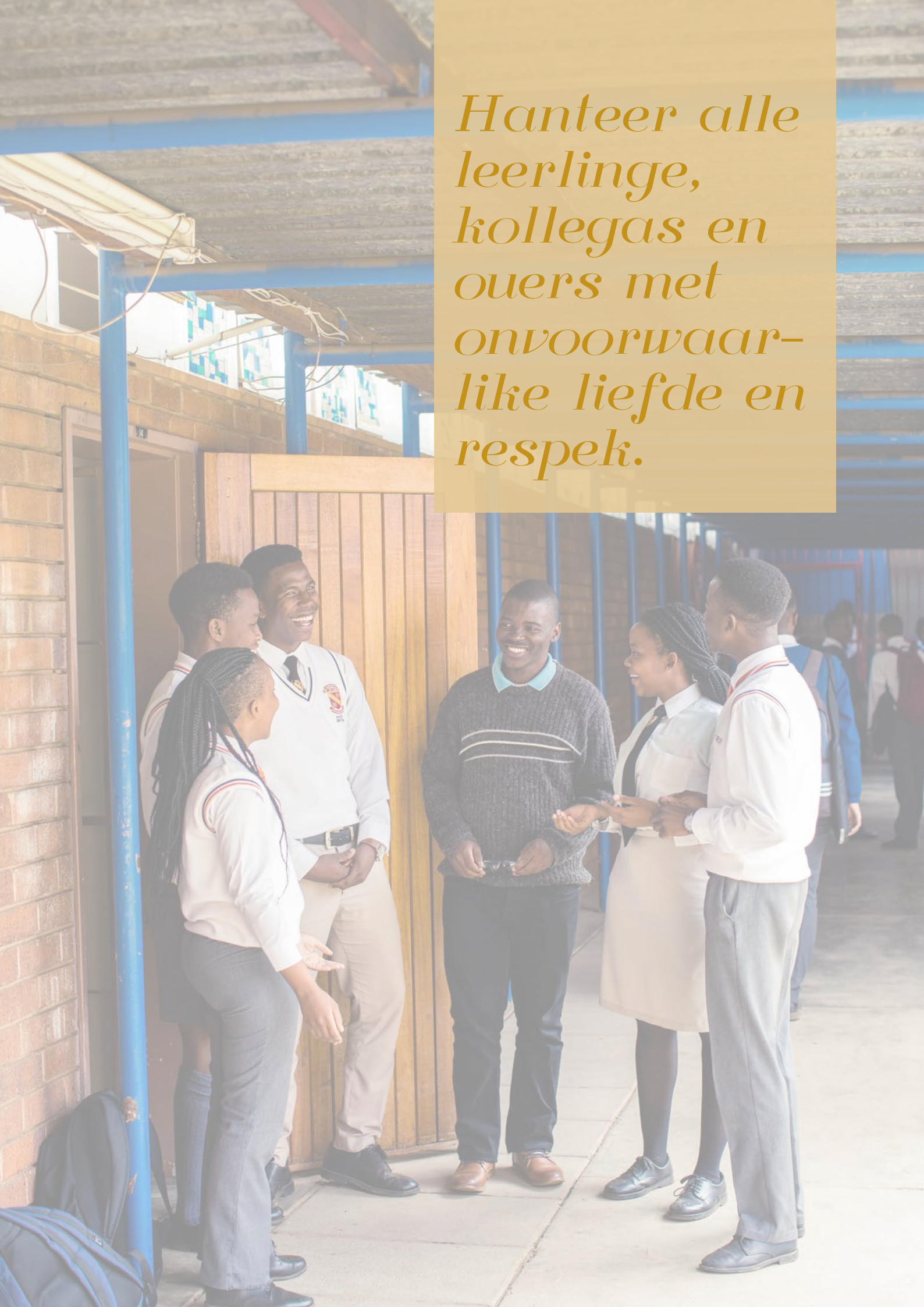
As Christen-onderwyser verbind ek my tot die volgende:

- Om al my onderrig aan die hand van Bybelse norme te doen. Dit beteken dat ek my nie sal skuldig maak aan soetsappige toesprake of morele sdelessies nie.
- Om die leerlinge in hulle totaliteit te ontwikkel. Dit sluit in hulle verstandelike, sosiale, emosionele, estetiese, fisiese en religieuse vorming.
- Om die uniekheid van elke leerling te erken met die gevolg dat ek elke leerling volgens sy of haar eiesoortige behoeftes, sowel as unieke gawes en talente sal hanteer.
- Om aan leerlinge uit te wys waarmee die Here in hierdie wêreld besig is en hoe hulle optrede en morele gedrag daarby moet inpas.
- Om aan leerlinge die sin en onderlinge verband van alle dinge wat hulle bestudeer te verduidelik.
- Om met waardigheid teenoor alle leerlinge as beeldraers van God op te tree.

- Om God se liefde, maar ook sy reg deurlopend aan leerlinge te bedien.
- Om aan leerlinge 'n veilige, geborge ruimte te skep waarbinne hulle ongehinderd onderrig ontvang.
- Om roepingsgetrou my taak as pedagoog uit te voer. Dit sluit aspekte in soos die deeglike voorbereiding van elke les, die moeite doen met die aanbieding van lesse, en die gereelde nasien van leerlinge se skriftelike werk.
- Om in diepte te besin oor watter norme die Here oor my vakgebied in sy Woord en werke openbaar en om hierdie norme aan die leerlinge te onderrig.
- Om op hoogte te bly met nuwe denke en verwickelinge in die onderwys in die algemeen en in my vakgebied in die besonder.
- Om deurentyd goeie orde en dissipline binne sowel as buite klasverband te handhaaf. 'n Gesonde werkkultuur en om leerlinge tot selfwerksaamheid te begelei, is norme wat van groot waarde sal wees in die beoefening van dissipline.
- Om skoolreëls nougeset en konsekwent toe te pas sonder aansien van die persoon wat hom- of haarself skuldig maak aan die oortreding van die reëls.
- Om daarteen te waak dat die reëls, en nie ek as onderwyser nie, dissiplinêre aksies hanteer.
- Om nie leerlinge te vertoorn deur onrealistiese verwagtinge van hulle te koester of om beteweterig op te tree nie.
- Om, waar nodig, leerlinge in liefde te tug en nie in woede of uit vergelding nie.

*Hanteer alle
leerlinge,
kollegas en
ouers met
onvoorwaar-
like liefde en
respek.*

Onderlinge verhoudings

As Christen-onderwyser verbind ek my tot die volgende:

- Om alle leerlinge, kollegas en ouers met onvoorwaardelike liefde en respek te hanteer.
- Om die goeie naam en waardigheid van elke leerling, ouer en kollega te alle tye te beskerm deur nie direk of indirek aan kwaadwillige gesprekke deel te neem, of skinderstories te versprei nie.
- Om my van enige vorm van verkleining of sielkundige aftakeling van 'n leerling, kollega of ouer te weerhou.
- Om alle inligting soos leerlinge se akademiese prestasies, persoonlike probleme wat kollegas mag ondervind, of die wanbetaling van ouers se skoolgelde as vertroulik te beskou en sodanig daarmee om te gaan.
- Om bemoeienis te maak met leerlinge wat een of ander pastorale uitdaging of probleem ondervind.
- Om die besondere plek wat die Here aan ouers as primêre opvoeders van hulle kinders gee te eerbiedig.
- Om te alle tye goeie verhoudinge met ouers te handhaaf onder meer deur hulle op die hoogte te hou van hulle kinders se welstand en skolastiese vordering.
- Om die Godgegewe rol en taak van die kerk te erken en te eerbiedig in die opvoeding van leerlinge.
- Om die beperkte rol van die owerheid ten opsigte van onderwys te erken. Die owerheid mag nie die verantwoordelikheid om kinders op te voed oorneem nie; maar moet wel toesien dat daar orde en stabiliteit in die samelewing is, waarbinne opvoeding kan plaasvind.

Ph

$$E = mc^2$$

$$S = v \cdot t$$

Voorkoms en gedrag

As Christen-onderwyser verbind ek my tot die volgende:

- Om my taalgebruik so te besig dat dit tot Gods eer strek. Dit sluit in dat daar geen kragwoorde, neerhalende opmerkings of dwaalleerstellings geuiter mag word nie.
- Om wat my kleredrag betref só aan te trek dat dit getuig van kuisheid en ingetoënheid. Dit geld ook ten opsigte van die dra van juwele of grimering, 'n gepaste haarstyl en die aanbring van tatoeëermerke op liggaamsdele.
- Om deur my optrede altyd die eer van die Here en die heil van my naaste voorop te stel. Dit sluit aspekte soos die omgang met tegnologie, die misbruik van alkohol of die wanbesteding van geld in.

Algemene aspekte

As Christen-onderwyser verbind ek my tot die volgende:

- Om op geen wyse my posisie as onderwyser vir politieke, sosiale of finansiële gewin te gebruik of misbruik nie.
- Om 'n goeie landsburger te wees.
- Om my plek in die samelewing diensbaar in te neem.

Aktiwiteit

Werk aandagtig deur die bogenoemde orde vir Christen-onderwysers en beantwoord dan die onderstaande vrae.

Vrae:

- Watter sake hierbo genoem berus nie op Bybelse norme nie en moet dus uit die orde verwyder word?
- Watter ander Bybelse norme rakende die onderwys moet na jou oordeel tot die orde toegevoeg word?

*Met God se Woord
as rig-snoer moet
gelowige onderwysers
hulself vergewis hoe
die Here onderwys
en opvoeding wil
orden sodat hulle
die onderwyspraktyk
daarvolgens kan rig.
'n Orde vir Christen-
onderwysers wil Jesus
Christus se hoofskap
op alle lewensterreine
en in besonder
die onderwys aan
gelowige onderwysers
formuleer.*

OUTEURPROFIEL

Pieter Bisschoff kom uit 'n onderwysfamilie, het aan die eertydse Potchefstroomse Onderwyskollege en Unisa studeer (HOD, BA en Hons) en was daarna vir ongeveer 23 jaar onderwyser waarvan 15 jaar as skoolhoof by die Gereformeerde Skool Dirk Postma in Pretoria. Hy was ook die oprigter en uitvoerende hoof van die Akademie Reformatoriese Onderwys en Studies (Aros) in 2005, 'n private Christelike onderwyserskollege in Pretoria. Tans is hy bestuurshoof: onderwys van Mukhanyo Theological College, waar hy gemoeid is met Christelike onderwys.

Rob van der Kooy het aan die Universiteit van Pretoria studeer (BA, Hons en MA (Ontwikkelingsekonomie)). Hy was 'n finansiële joernalis, ontwikkelingsekonoom en publiseerder, en meer as 20 jaar by Christelike onderwys betrokke, eers as (deeltydse) voorsitter van die bestuur en daarna as (voltydse) direkteur van die Gereformeerde Skool Dirk Postma, asook medestigter en direkteur van Aros. Sedert sy aftrede is hy deelydys by Mukhanyo Theological College, veral die onderwysbeen, betrokke.

CHRISTELIKE ONDERWYS

Taak en rol van die Christen-onderwyser

Om onderwyser te wees, is 'n pragtige en belangrike maar ook 'n moeilike beroep. Jy skakel daagliks met baie kinders, maar ook met talle ouers en kollegas. Jy is opgelei daarvoor. Maar om dit op die regte, Christelike, manier in die praktyk van elke dag, te doen, is nie so maklik nie.

Christen-wees en onderwyser-wees kan nie van mekaar geskei word nie. As onderwyser moet jy jou lewe lank 'n leerling van Jesus Christus wees en besef dat Hy jou geroep het om onderwyser te wees. Dit beteken ook dat jy leiding moet kan gee, die kurrikulum Christelik moet interpreteer en 'n voorbeeld en ook pastor vir jou leerlinge moet wees. Jy moet jou onderrigmetodiek reg kies en goeie verhoudings met almal rondom jou handhaaf en uitbou. Alles vanuit Christelike perspektief.

Hoe om dit in die praktyk te doen? Dit is waarvoor hierdie boek geskryf is. Om 'n gelowige onderwyser in sy daaglikse arbeid prakties by te staan. Dit bied ook belangrike insigte aan ouers sodat hulle onderwysers kan ondersteun in die uitvoering van hul onderwysverpligtings.

Hierdie boek is een van 'n reeks van vyf, almal gerig op die praktyk van Christelike onderwys. Die ander vier is:

- Skriftuurlike begroning van Christelike onderwys
- Fokus op die kind vanuit Bybelse perspektief
- Vakbenaderings vir hoër- en laerskoolonderwysers
- Die inkleding van 'n Christelike skool

Saam vorm die vyf boeke 'n belangrike aanvulling tot die algemene opleiding van onderwysers – noodsaaklik vir die persoon wat 'n Christen-onderwyser wil wees.

Laai
hierdie boek
GRATIS
af by ...

www.christelikemedia.org

